Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 63 (13552) | 1974 оной мартын 16, суббото | Сэн 2 мүнгэн

ШЭНЭ ГАЗАР ХАХАЛЬААР 20 ЖЭЛ

ШЭНЭ ГАЗАР ЭЛДҮҮРИЛЭН АШАГЛАҺАН РАЙОНУУДТАХИ СОВХОЗУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭДТЭ, КОЛХОЗНИГУУДТА, ХҮДӨӨ АЖАХЫН МЭРГЭЖЭЛТЭДТЭ, ПАРТИЙНА, СОВЕДҮҮДЭЙ, ПРОФСОЮЗАЙ БА КОМСОМОЛОЙ ЭМХИНҮҮДТЭ, ШЭНЭ БА БОРО ГАЗАР ЭЛДҮҮРИЛЭН АШАГЛАЛГАДА ХАБААДАҺАН БҮХЫ ХҮНҮҮДТЭ

Хүндэтэ нүхэдүүд!

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет шэнэ газар элдүүрилэн ашаглажа эхилһээр 20 жэлэй гайхамшагта ойтой дашарамдуулан Казахстанай ба Россин Федерациин шэнэ газар элдүүрилһэн районуудтахи совхозуудай хүдэлмэришэдые, колхознигуудые, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые, партийна, Соведүүдэй, профсоюзай ба комсомолой эмхинүүдые, шэнэ ба боро газар элдүүрилэн ашаглалгада хабаадаһан бүхы хүнүүдые халуунаар амаршална.

Шэнэ газар элдүүрилэн ашаглалга хадаа үйлэдбэрилэлэй хүсэнүүдые хүгжөөлгын аша туһада орон доторхи газарай асари ехэ баялигуудые ашаглаха тухай Ленинэй заавари бодото дээрэнь бэелүүлһэн ябадал, социалис байгуулалтын булюу һайнай үнэншэмэ тодо үшөө нэгэ жэшээ мүн. Энэмнай ажалай гайхамшаг баатаршалган бүхы совет арадуудай хамтын ябуулгын бодото бэелэлгэ болоһон, манай Эхэ ороной түүхэдэ оронхой. 42 миллион шахуу гектар, тэрэ тоодо Казахстанда — 25 миллион үлүүтэй гектар газар богонихон болзор соо ажахын эргэлтэдэ оруулагдаа. Урда тээнь хооһон дайда байһан газарнуудта шэнэ совхозууд байгуулагдаһан, промышленна предприятинууд тогтоогдоһон, научна түбүүд байгуулагдаһан байна. Эдэ ябуулганууд шэнэ газар элдүүрилэн ашаглаһан районуудай экономико ба соёлые үндэһөөрнь хубилгаа, ороной зүүн зүгтэ ороошо тарияанай шэнэ ехэ бааза бии болгохо, худалдаха, орооһо таряа, мал ажалай ашаг шэмэ бүри ехээр үйлэдбэрилэн абаха арга олгоо. Шэнэ, боро газар элдүүрилэн ашаглалга ороной экономикын ургалтада, совет арадай байдалые улам һайжаруулха хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэнэ.

Бүхы союзна республиканууд, хүдөө тосхонуудай ба промышленна предприятинуудай хүдэлмэрнлэгшэд, барилгашад, Совет Армиһаа табигдаһан сэрэгшэд, дээдэ һургуулинууд ба техникумүүдые дүүргэгшэд, профтехучилищинуудай һурагшад шэнэ газар элдүүрилэн ашаглалгада эдэбхитэйгээр хабаадаһан байна. Ороной хүдэлмэрншэн анги шэнэ газар элдүүрилэгшэдые эрхим техникээр хангаа. Эрдэмтэд болон мэргэжэлтэд шэнэ газарай өөрсэ оршон байдалда таарахаар газар тараалангай шэнэ гурим зохёожо, нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлээ.

Манай партн олон мянган коммунистнуудые, партийна хүдэлмэрнлэгшэдэй, үйлэдбэриин эмхидхэлшэдэй нилээд ехэ отрядые шэнэ газар элдүүрилэн ашаглажа байгаа районуудта эльгээһэн байха юм. Ленинскэ комсомол шэнэ газар элдүүрилэн ашаглаха хэрэгтэ хубитаяа ехээр оруулаа. Табан зуун мянга гаран хүбүүд, басагад партиин уряагаар, комсомолой путёвконуудаар шэнэ газарай совхозуудта ошожо, орёо бэрхэтэй байдалда шэн зоригто ажалай үльгэр жэшээ харуулаа.

Шэнэ, боро газар элдүүрилэн ашаглаха хэрэгтэ туйлагдаһан амжалтанууд, бүрилдэн нютагжаһан хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахые эрхилэлгын дүй дүршэл, шухала бүхы техникээр колхозууд, совхозуудай улам һайнаар хангагдажа байһан ушар, химн ба мелиораци бүри ехээр хэрэглэдэг болоһон ябадал, эрдэм ухаанай туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлгэ орооһо тарияанай ба бусад ургамалнуудай ургаса, абтасые саашадаа бүри ехэ болгохын, мал ажалаа үшөө хурдан түргэнөөр хүгжөөхын түлөө тэмсэл дэлгэрүүлхэ шэнэ арга боломжонуудые эдэ районуудта хангана.

Хүдөө ажахын бүхы үйлэдбэрине бүри ехэ ашагтай болгоһоной, газар тараалан эрхилэлгын гурим улам нарижуулан һайжаруулһанай, газар ба мал ажал бүри болбосон һайнаар эрхилдэг болоһоной үндэһөөр жэл бүхэндэ улам ехэ орооһо таряа, мяха, һү, нооһо ба бусад продукци гүрэндөө үгэхэ гээшэ шэнэ газарта тараан ажал эрхилэлгын гол зорилго болоно.

Шэнэ газарай районуудтахи ажалшад КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө бүри эдэбхитэй, оролдосотойгоор тэмсэхэ, хүдөө ажахыгаа саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ амжалтануудые туйлаха гэжэ батаар этигэжэ байһанаа КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет элирхэйлнэ.

Шэнэ газар элдүүрилэн ашаглагша хүндэтэ нүхэдүүд ажалай шэнэ баатаршалгануудые, ажалай шэнэ илалта амжалтануудые туйлыт!

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ | СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ | СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ

НҮХЭР А. Н. КОСЫГИН МАГАДАНҺАА МОРДОБО

МАГАДАН. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин гурбан үдэрэй туршa соо Магаданай областьдо байба. Областиин түбэй, мүн хэдэ хэдэн районуудай промышленна предприятинуудта, проектнэ институдуудта, соёлой-ажаһуудалай эмхи зургаануудта хүрэжэ, ажал хүдэлмэритэйнь танилсаа.

Нүхэр А. Н. Косыгин КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүдтэй, Колымагай ба Чукоткын партийна, Соведэй, ажахын, ниитын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэй, үйлэдбэриин түрүүшүүлтэй, мэргэжэлтэдтэй уулзажа, хөөрэлдэбэ. Партиин XXIV съездын, КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1973 он) Пленумэй табиһан экономическа, соёлой байгуулалтын зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэ Совет Алас-Дурнын ажалшад ехэ туһа хүргэхэ гээд нүхэр А. Н. Косыгин найдажа байһанаа эдэ хөөрэлдөөнүүдэй үедэ элирхэйлээ.

Нүхэр А. Н. Косыгин, тэрээнтэй хамта ябаһан хүнүүд Яхадай АССР ошохоёо мартын 14-дэ Магаданһаа мордобо.

ШЭНЭ ГАЗАР ЭЛДҮҮРИЛЭН АШАГЛАГШАДАЙ ҺАЙНДЭРТЭ

АЛМА-АТА. (ТАСС). Ахa дүү союзна республикануудай делегацинууд: КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев түрүүтэй Россин Федерациин; КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украинын компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Щербицкий түрүүтэй Украинын ССР-эй; КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Белоруссин компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь П. М. Машеров түрүүтэй Белоруссиин ССР-эй; КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Узбекистанай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Ш. Р. Рашидов түрүүтэй Узбегэй ССР-эй; Молдавиин компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь И. И. Бодюл түрүүтэй Молдавиин ССР-эй; Киргизэн компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Т. Усубалиев түрүүтэй Киргизэй ССР-эй; Таджикистанай компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Д. Расулов түрүүтэй Таджигай ССР-эй; Туркменистанай компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь М. Г. Гапуров түрүүтэй Туркмениин ССР-эй делегацинууд шэнэ газар элдүүрилэн ашаглалгын 20 жэлэй ойн һайндэртэ хабаадахаяа эндэ ерэбэ.

Моссоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй Түрүүлэгшын орлогшо А. К. Мельниченко түрүүтэй манай Эхэ ороной ниислэл — Москва хотын; КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь Г. В. Романов түрүүтэй Ленинградай ба областиин делегацинууд, мүн РСФСР-эй хэдэ хэдэн хизаарнуудай, областьнуудай, автономито республикануудай: КПСС-эй крайкомой нэгэдэхи секретарь А. В. Георгиев түрүүтэй Алтайн хизаарай; КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь С. С. Авраменко түрүүтэй Амарай областиин; КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь М. З. Шакиров түрүүтэй Башкирай АССР-эй; КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь Л. С. Куличенко түрүүтэй Волгоградска областиин; КПСС-эй крайкомой нэгэдэхи секретарь П. С. Фидерко түрүүтэй Красноярай хизаарай; КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь Ф. К. Князев түрүүтэй Курганска областиин, областиин ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй Түрүүлэгшэ В. А. Филатов түрүүтэй Новосибирскэ областиин; КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь С. И. Манякин түрүүтэй Омско областиин, КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. В. Коваленко түрүүтэй Оренбургска областиин; КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь И. А. Бондаренко түрүүтэй Ростовско областиин; КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. И. Шибаев түрүүтэй Саратовска областиин; КПСС-эй крайкомой нэгэдэхи секретарь М. С. Горбачёв түрүүтэй Ставрополиин хизаарай; КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь Ф. А. Табеев түрүүтэй Татарай АССР-эй; КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь М. Г. Воропаев түрүүтэй Челябинска областиин делегацинууд Алма-Ата ерээ.

Ленинскэ комсомолой делегацие ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Е. М. Тяжельников толгойлно.

ФРАНЦИИН ПРЕЗИДЕНТЫН ТЕЛЕГРАММА

**Господин Леонид Брежневтэ,
Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарьта**

Господин Генеральна секретарь,

Пицундада хүндэмүүшэ халуунаар угтаһанайтнай түлөө, СССР-һээ гаража ошоходоо, Танда үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэжэ байһанаа үшөө дахин элирхэйлэн мэдүүлнэб. Мүнөө үеын гол шухала, ехэ асуудалнуудые зүбшэлхэ арга бидэнэртэ олгоһон энэ уулзалга хоёр талын аша туһада, эб найрамдалай аша туһада манай хоёр ороной хоорондохи хани барисаа, харилсаа холбооe бэхижүүлгэдэ нүлөөлхэ байха гээд найданаб.

Жорж ПОМПИДУ.

Марсые шэнжэлэлгын шэнэ шата

ТАСС-ай мэдээсэл

«Марс-6», «Марс-7» гэжэ планетэнүүд хоорондын автомат станцинууд тус тустаа 1974 оной мартын 12-то, 9-дэ Марс планетын оршондо хүрэжэ, «Марс-6» гэжэ автомат станциин табиһан буулгын аппарат мартын 12-то планетын нюруу дээрэ бууба. Буулгагдаһан аппарадай ойртохо үеэр Марсын атмосферын шэнжэгдэһэн параметрнууд тухай научна мэдээнүүд түрүүшынхеэ Газарта дамжуулагдаа.

«Марс-6, «Марс-7» гэжэ автомат станцинууд нёлондо жэлэй август һарада планетэнүүд хоорондын замда гаргагдаа һэн. Станцинуудай ниидэлгын үедэ холбоо барисаан таһалгаряагүй бэелүүлэгдэжэ байгаа.

Планетэ шадар суранзанай поли бии гэжэ магнитометрэй туһаламжаар элирүүлэгдээ. Энэнь планетэнүүд хоорондын зайнхиһаа 7—10 дахин ехэ.

«Марс-6», «Марс-7» гэжэ автомат станцинууд гелиоцентрическэ замаар ниидэлгээ үргэлжэлүүлэн, замбуулинай дайдын физическэ буридэлые, тэдэнэй тосдо Наранай элшын һалхинай, замбуулинай гэрэл туяагай, Наранай радио-туяаталгын ехэхэн хубинуудые шэнжэлнэ. Совет, француз научна аппаратурын туһаламжаар эдэ туршалганууд, шэнжэлгэнүүд хэгдэнэ.

«Марс-2», — «Марс-3» гэжэ станцинуудай эхилһэн, «Марс-4», «Марс-5» гэжэ совет автомат станцинуудай ниидэлгын үедэ абтаһан шэнжэлгэнүүдээ үргэлжэлүүлжэ ябаһан «Марс-6», «Марс-7» гэжэ автомат станцинуудай эльгээһэн научна шэнэ мэдээнүүд планетэнүүдые шэнжэлгын хэрэг хүгжөөлгэдэ ехэ туһа хүргэхэ байна.

КПСС-эй обкомдо, БурАССР-эй Министрнүүдэй С оведтэ

Хүдөө ажахын ургамалнуудай, сабшалангай ногоонoй ургаса дээшэлүүлхэ габшагай хоёр һара үнгэргэхэ тухай

Хүдөө ажахын ургамалнуудай, сабшалангай ногоонoй ургаса дээшэлүүлхэ зорилгоор байгаа оной мартын 15-һаа майн 15 хүрэтэр габшагай хоёр һара үнгэргэхэ гэһэн тогтоол КПСС-эй обкомой бюро, республикын Министрнүүдэй Совет абаа.

Хүдөө ажахын ургамалнуудай баян ургаса абаха зорилгоор хоёр һарын туршада таряан, сабшалан дээрэ олон зоной хабаадалгатай хүдэлмэри ябуулхаар Хүдөө ажахын министерство, Мелиораци ба уһанай ажахын министерство, совхозуудай Буряадай нэгэдэл, хүдөө ажахын трестнүүд болон республикын «Сельхозтехника» нэгэдэл, партиин райкомууд, аймгүйсэдкомууд болон хүдөө ажахын управленинүүд, уһалууриин системэнүүдэй управленинүүд, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болон партийна организацинууд энэ тогтоолоор уялгалагдаа. Тиихын тула сабшалан болон бэлшээри үндэһөөрнь һайжаруулха, хүрьһыень түрынь шанаржуулха, эдлүүриин газар гамаар, уһалууриин системэнүүдээр уһалга, минеральна болон органическа үтэгжүүлгэнүүдые зөөхэ, уһалгададаг, шиигтэй газарта тэрэниие оруулха, сабшалан хорёолхо, малай болон отарануудай дэргэдэ тэжээл ургуулха абаха участогуудые хорёолхо хэмжээнүүдые тодорхойлжо, ажахы, отделени, бригада, отряд, звено бүхэндэ хүргэхэ болоно.

Уһалгададаг газарые эзэтэй болгохын тула ажахынуудта саг үргэлжэ хүдэлхэ тусхай мэргэлэлтэй бригада болон звенонуудые эмхидхэжэ, тэдэндэ орооһо таряа, овощ, харша, корнеплод, кукурузын ногоо болон бусад ургуулха даабари үгөөд, уһалгададаг газарые удаан жэлээр даалгажа үгэхэ, тэдэ бригада, звенонуудта ажаллаха хүнүүдые хүрэхөөр табижа, хэрэгтэй техникээр хангаад, үйлэдбэриин даабари болон гаргашын лимит тэдэндэ хүргөөд, ургаса абаха даабаряа дүүргэһэнэйнь зэргээр ажалай түлөөһэ үгэхэ гурим тодорхойлхо байна.

Апрелиин 10 хүрэтэр уһалууриин бүхы системэнүүдые, түхеэрэлгэнүүдые болон уһалууриин техникые хабарай уһалууриин хүдэлмэридэ хүсэд бэлэн болгожо, уһалууриин түхеэрэлгэнүүдээр хүсэлдүүлхэ, газар уһалагшадые, уһа сасадаг машинануудай болон бүлүүр станцинуудай машинистнуудые һурган бэлдэхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулха болоно.

1974 оной мартын 20 хүрэтэр хоёр һарын туршада ямар хүдэлмэри хэгдэхэб гэһэн даабаринуудые Мелиорациин болон уһанай ажахын министерствэдэ аймгүйсэдкомууд эльгээхэ уялгатай.

Республикын «Сельхозтехника» нэгэдэл хоёр һарын туршада колхоз болон совхозуудта минеральна үтэгжүүлгэ зөөхэ хүдэлмэридэ эгээн олон автомашинануудые табихаар уялгалагдаа.

Уһалууриин газар һайнаар ашаглаха, тэндэһээ бүхы ургамалнуудай баян ургаса абаха, сабшалан, бэлшээри дээрэ һайн ногоо ургуулха социалис мүрысөө ажахынуудай, бригадануудай, звено болон отрядуудай дунда үргэнөөр дэлгэрүүлхээр КПСС-эй райкомууд, колхоз, совхозуудай партийна организацинууд уялгалагдаа.

Хоёр һарын хүдэлмэриин ябасые хэблэлдэ, радио болон телевиденеэр үргэнөөр харуулжа байхаар республикын болон аймагуудай газетэнүүдэй редакцинууд, республикын Министрнүүдэй Соведэй телевидени болон радио-дамжуулгын комитет уялгалагдаһан байна.

Тодорхойлхы жэлэй ГАБШАГАЙ АЛХАМУУД

Табан жэлэйнгээ түсэб дүүргээ

Хурамхаанай леспромхозой түрүү модошон Василий Петрович Парамонов нэрэ соло республика дотороо һайн мэдээжэ болонхой. Тэрэнэй ахалдаг бага комплексно бригадын коллектив ажалай 1,5 халаанда эмхидхэжэ, ехэ бүтээсэ туйлаа. Тэрэнэй ашаар тэдэнэр жэлдээ 3600—4000 кубометр модо бэлэдхэдэг болоо. Бригадын гэшүүд жэлдээ 29 мянган кубометр модо бэлдэхэ даабаряа 44—45 мянгада хүргэнэ.

Эдэнэр юһэдэхи табан жэлэй туршада 145 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ даабаряа мартын 6-да амжалтатайгаар түгэсхэбэ. Энэ түрүү коллектив табан жэлэй дүүрэтэр үшөө 78 мянган кубометр модо бэлэдхэхээр шиидэбэ.

Тус леспромхозой эрхим хүдэлмэришэн В. С. Щукинай бригадынхид юһэдэхи табан жэлэй эхинһээ 134 мянган кубометр модо бэлэдхээд байна. Эдэнэр табан жэлэйнгээ даабари май һара соо дүүргэхээр зоригжонхой. В. С. Спиридоновой бригадынхид август һара соо юһэдэхи табан жэлэйнгээ даабари дүүргэхэ гэжэ хараална.

С. СОЛКИН,
Хурамхаанай леспромхозой главна инженер.

Шэнэ продукци бүтээгдэхэ

Манай заводой коллектив жэлэй эхинһээ һайнаар ажаллана. Продукци бүтээн гаргаха, худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Хоёр һарын даабариһаа гадуур 10 мянга 700 түхэригэй продукци худалдаһан байна.

Трактор, автомобиль, двигательнүүдые капитальнаар заһабарилха, тракторна прицеп бүтээхэ түсэб дүүргэгдээ. 1973 онойхидо орходоо энэ жэлдэ дээшэлүүлэгдэһэн түсэб завод абаһан байна. Үнгэрһэн жэлэйхиһээ 2 миллион 47 мянган түхэригөөр ехэ продукци бүтээгдэхээр түсэблэгдөө.

Тиихэтэй хамта шэнэ түхэлэй продукци бүтээжэ эхилхэ бэлэдхэл хэгдэжэ байна. ГАЗ-61 автомашинын кузов 1974 онһоо бүтээгдэжэ эхилээд, 249,5 мянган түхэригэй энэ продукци хэгдэхээр хараалагдаа. 1973 онойхитой сасуулхада, 2000-һаа олон прицеп бүтээгдэхэ юм.

Коллективнай дээшэлүүлэгдэһэн энэ түсэбые үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ хараалаад, социалис уялга абаа. Тэрэнээ бодото дээрэнь дүүргэжэ байһые хоёр һарын үрэ дүн элирүүлэн харуулна гэхээр.

З. ДУЛЬЯНИНОВА,
Шэнэ-Бэрээнэй заһабариин механическа заводой экономист.

ГОРОДОЙ БАРИЛГАНУУД ДЭЭРЭ

Улаан-Үдын Борсоевой нэрэмжэтэ гудамжаар 110 байратай хоёр гэр баригдажа байна. 834-дэхи СМП-гэй мастер А. М. Хопрячковой даадаг участок, барилга-заһабарилгын 1-дэхи управлениин Прокопий Леоновой даадаг бригада эндэ хүдэлнэ. Барилгашад тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлдэ ажалдаа эрхим амжалта туйлаха зорилготой. Тэдэнэр даабаряа үдэр бүри үлүүлэн дүүргэнэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1-дэхи СМУ-гай бригадир П. В. Леонов; Борсоевой нэрэмжэтэ гудамжаар баригдажа байһан гэрнүүд.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Буряадай АССР-эй, Шэтын областиин ба Яхадай АССР-эй ажалшадай социалис мүрысөөнэй 1974 оной январь-февраль һарануудай зарим дүнгүүд

	Түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)			1973 оной энэ үеынхитэй сасуулхада (процентээр)		
	Буряадай АССР	Шэтын область	Яхадай АССР	Буряадай АССР	Шэтын область	Яхадай АССР
Промышленность						
Валовой продукци	100,3	99,9	101	—	—	—
Продукци худалдалга	107	107	108	108	108	109
Ажалай бүтээсэ	99,9	100,9	99,5	106	108	109
Промышленна предприятинуудай тоо бүхыдөө	204	232	182	—	—	—
Тэрэ тоодо продукци худалдаха түсэбөө дүүргээгүй предприятинуудай тоо	76	53	47	—	—	—
Дүнгүүдтэйнь жэшэхэдэ процентээр	37	23	26	—	—	—
Хүдөө ажахы						
Нэгэдэхи кварталда мал ажалай продукци бэлэдхэхэ түсэбэй дүүргэлтэ:						
мяхан	55	68	94	57	86	114
һүн	71	69	53	117	116	105
Үндэгэн	75	80	61	115	113	86
Капитальна барилга						
Капитальна һомололгын хэмжээн (гүрэнэй һомололгоһоо хэрэглэгдэһэниинь)	79	66	112	102	102	116
Барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин хэмжээн	82	74	110	93	102	96
Гэр байра ашаглалгада оруулалга	6	2	12	88	5,3 дахин	2.6
Өөһэдын хүсөөр бүтээгдэһэн подрядна хүдэлмэриин хэмжээн	89	91	104	91	105	122
Ажалшадай хэрэглэмжэ хангалта						
Хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээн (бүхыдөө)	98	93	96	108	101	116
Худалдаа наймаан						
Гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай эд бараанай розничнo эрьесэ	99,7	97	104	108	103	109

БУРЯАДАЙ АССР-эй СТАТИСТИЧЕСКЭ УПРАВЛЕНИ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СССР-эй Граждан авиациин министерствын предприятинууд болон эмхи зургаануудай хүдэлмэришэд ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые СССР-эй орден, медальнуудаар шагнаха тухай

1973 оной түсэбүүдые ба абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ амжалта туйлаһанайнь түлөө иимэ хүнүүдые шагнаха:

БУРЯАДАЙ АССР-һээ

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Котцов Михаил Михайловичые — пилот-инструктор.
Меркушин Юрий Павловичые — вертолёдой командир.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Балдынов Валерий Вахрамеевичые — авиационно-техническэ баазын техник.
Калаганский Виктор Петровичые — авиационно-техническэ баазын авиатехник-бригадир.

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Аносов Демид Демидовичые — авиазвеногой командир.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Данчинов Андрей Бадмаевичые — аэропортын ахалагша радиотехник.
Сорокин Николай Андреевичые — автобазын жолоошон.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ

Москва. Кремль
1974 оной февралиин 27

КПСС-эй райкомуудһаа мэдээсэнэ

АЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ— ПАРТИИН ЗЭРГЭДЭ

Аймагай партийна эхин организацинууд зэргэеэ улам бүри бэхижүүлнэ. Нииитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг түрүү ажалшадые агуу Ленинэй партиин гэшүүндэ кандидадаар абаха гэһэн партийна эхин организацинуудай хамтын суглаануудай шиидхэбэри КПСС-эй райкомой бюро баталаа.

Худанай леспромхозой шофер, ВЛКСМ-эй гэшүүн Н. Ф. Асташов, Худанай совхозой хоёрдохи отделениин түрүү хонишон, комсомолой гэшүүн Ц-Х. Ц. Жаргалова, Хэжэнгын райпогой магазинай наймаалагша, аймагай Совեдэй депутат В. С. Шойдокова гэгшэд эдэнэрэй тоодо оролсоно.

Партиин гэшүүндэ кандидадаар шэнээр абтаһан эдэ нүхэд нииитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсан, юрэнхы болон политическэ мэдэсээ дээшэлүүлхые ходоо эрмэлзэжэ ябадаг, даажа байһан хэрэг э харюусалга ехэтэйгээр хандажа, габшагай ажалаараа алдар сууда гараһан, түрүү зэргэдэ ябадаг зон болоно.

һан хэмжээ ябуулганууд партиин райкомой бюрогой үзэмжэдэ табигдаа.

Бюро энэ асуудал зүбшэн хэлсэжэ, тусхай тогтоол баталан абаба. Тэрээн соонь үхэр болон хонидые шахаха типовой байрануудые һаяын сагта барижа дүүргэхэ гэжэ хэлэгдэнэ. Нииитын адууһа малые тэжээлээр дүүрэн хангахын тулада сабшалан, бэлшээриез үндэһөөрнь һайжаруулха агротехническэ хэмжээ ябуулгануудые зохёохыень совхозой мэргэжэлтэдтэ дурадхаа.

Кадрнуудые зүбөөр хүмүүжүүлхэ, үйлэдбэриие оньһожоруулха, зайн галай хүсөөр бүхы ажалаа хэдэг болохо, культурно-ажаһуудалай, нииитэ-политическэ хүдэлмэри һайнаар ябуулха шухала гэжэ партиин райкомой бюрогой тогтоол соо заагдаа.

Партийна һуралсал һайжаруулха

Хүртэйн леспромхозой партийна организацида политическэ һуралсалай хэр ябажа байһые КПСС-эй райкомой бюро зүбшэн хэлсэбэ. Энэ организациин партийна бюро (секретарь И. В. Александров) политическэ һуралсал һайжалуулхын тулада зарим тэды хүдэлмэри ябуулна гэжэ тэмдэглэгдээ. Олонхи кружогуудай политическэ хэшээлнүүд теоретическэ, методическа талаараа һайн шанартайгаар үнгэргэгдэдэг байна гэжэ бюро элирхэйлээ.

Гэхэтэй хамта, энэ хүдэлмэридэ дутуу дунданууд үшөөл ушарна. Зарим һурагшадынь муугаар һурана, үнгэрхэдөө хэшээлнүүдынь болоногүй. Мүн харуулан ойлгуулха, техническэ хэрэгсэлнүүд мүртэйгөөр хэрэглэгдэнэгүй.

Харагунай модо бэлэдхэлэй пунктын, Хүртэйн дунда һургуулиин, участково больницын политическэ һуралсалай кружогуудта эдэ дутуу дунданууд ушараа гэжэ партиин райкомой бюро тэмдэглэбэ.

Р. ЦЫМПИЛОВ,
КПСС-эй Хэжэнгын райкомой таһагые даагша.

Хэмжээ ябуулганууд баталагдаа

«Первомайский» совхоз «Скотопромой» Буряадай трестын мэдэлдэ оруулагдажа, мал шахан таргалуулха шэглэлтэй ажахы болгогдоо. 1974 ондо тус ажахы 5000 хони, 1500 эбэртэ бодо мал аймагайнгаа бусад ажахынуудһаа худалдажа абаад, шахажа эхилхэ ёһотой. Тингэхэ зуураа юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлдэ 5503 центнер мяха, 9000 центнер һү, 500 центнер нооһо үйлэдбэрилжэ, 5170 центнер мяха, 7500 центнер һү, 650 центнер (зачётно) нооһо гүрэндэ худалдаха түсэбтэй байха юм.

Эдэ зорилгонуудые гүйсэд бэелүүлхэ талаар хараалагда-

ПЛЕНУМ БОЛОБО

КПСС-эй Түнхэнэй райкомой пленум болобо. Пленумэй үзэмжэдэ хоёр асуудал табигдаа. Партиин райкомой нэгэдэхи секретарь П. А. Фалилеев «Юрэнхы һуралсалай хүдөөгэй һургуулинуудай хүдэлхэ арга боломжые саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Совեдэй абаһан тогтоолые аймагай партийна организациин хэр дүүргэжэ байһан тухай» элидхэл хэбэ.

Элидхэлшэ хүдөөгэй һургуулинуудай материальна үндэһэ һуури, тусхай мэргэжэл шудалха һуралсал һайжаруулха талаар аймаг соо юунэй хэгдэжэ байһые харуулха зуураа, дутуу дунданууда элирхэйлэн, тэдэниие усадхаха арга замуудые заагаа. Мүн аймагай партийна организациин саашадаа бэелүүлхэ зорилгонууд тухаа дэлгэрэнгыгээр тогтоо.

1974—1975 онуудта пионерскэ болон ажалай лагерьнуудые, һургуулиин байшангуудые бариха түсэб баталагдаа. Мүн колхоз, совхозууд һурагшадай тусхай мэргэжэл шудалха һуралсалай кабинедүүдые бии болгоходонь һургуулинуудта саг үргэлжэ туһалха уялгатай байһыень элирхэйлээ.

КПСС-эй райкомой секретарь А. Д. Моглоев «Аймагай партийна организацида партийна документнүүдые һэлгэлгын хэр ябажа байһан тухай» элидхэл хээ.

Пленум зүбшэн хэлсэһэн асуудалнуудаараа зохихо тогтоолнуудые баталан абаа.

И. ПОЛХОНОВ,
КПСС-эй райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

Хабар тээшэ луговодуудай бригадын бригадирай хэхэ хүдэлмэри, һанаата болохо юумэн ехэ болоо ааб даа. Сабшалан дээрэ наг шэбхэ зөөхэ, посхоод бариха һургаар зөөхэ, һайрам тогтоохо хаалта хэхэ гэхэ мэтэ ажал юу барагдахаб. Чимит-Доржи Ринчинович Санжижапов Худанай совхоздо 1968 онһоо хойшо сабшалан һайжаруулха тухай луговодуудай бригадые даана.

Бригададань 1460 гектар сабшалан даалгагданхай. 12 луговод, 8 механизаторһаа бүридэһэн тус бригада үбэлдөө сабшалан дээрэ шэбхэ зөөнэ, хабартаа модо, шулууень сэбэрлэнэ, дисктэй борной шэрэжэ, хүрьһыень һайжаруулна, шэбхэеэ тараана, газараа уһална. Зундаа өөһэдынгөө хүсөөр үбһыень сабшажа абадаг.

Энэ жэлдэ тэндээ 10 шахуу мянган тонно шэбхэ гаргаха, 600 гектарта минеральна үтэгжүүлгэ тарааха юм. Тингэжэ уһалагдадаг сабшалангай гектар бүриһөө 15 центнерһээ бага бэшэ үбһэ хуряаха зорилготой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бригадир Ч-Д. Санжижапов.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Хэжэнгын аймаг.

ХОЁР ҮДЭРЭЙ ҺУРАЛСАЛ

Партиин обкомой политическэ гэгээрэлэй байшан партийна комитедүүдэй, партиин райкомуудай политическэ гэгээрэлэй кабинедүүдые даагшанарай хоёр үдэрэй семинар һаяхан болобо.

Политическэ гэгээрэлэй байшангай библиотекые даагша В. Н. Большакова партийна библиотекын хүдэлмэри тухай хөөрэжэ үгэбэ. Улас түрын байдалай зөөлэржэ байгаа үедэ үзэл сурталай тэмсэлэй зарим асуудалнууд тухайда КПСС-эй обкомой пропаганда, агитациин таһагые даагшын орлогшо Д. Б. Шагдуров хэлэһэн байна. Удаань Зүүн-Сибириин технологическа институдай багша, техническэ эрдэмэй кандидат А. Н. Петров уласхоорондын байдал тухай лекци уншаба.

КПСС-эй обкомой пропаганда, агитациин таһагые даагша М. М. Гаськов мүнөөнэй эрхэ байдалда үзэл сурталай хүдэлмэриин онсо шэнжэнүүд тухай семинарта хабаадагшадта хэлэжэ үгэбэ. Марксистско-ленинскэ һуралсалай, ажалшадай экономическа һуралсалай аша үрэ дээшэлүүлхэ гээшэ партийна организацинуудай шухалын шухала зорилго мүн гэһэн асуудалаар партиин обкомой политическэ гэгээрэлэй байшангые даагша В. К. Тюрина үгэ хэлээ.

Удаань политическэ гэгээрэлэй кабинедүүдые даагшанар политическэ, экономическа һуралсал эмхидхэдэг дүршэл тухай методическа конференцидэ хабаадаһан байна.

Комсомол, залуушуулай политическэ һуралсал эмхидхэхэ тухай, марксизм-ленинизмын суртал шудалха дуратай болгохо тухай ВЛКСМ-эй обкомой секретарь Н. П. Ефимов, КПСС-эй Загарайн райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша Э. З. Долхонова гэгшэд хөөрэбэд.

Политическэ, экономическа һуралсалай аша туһа шэнжэлхэ тухайда КПСС-эй райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедүүдые даагшанар П. И. Собянин (Сэлэнгэ), А. Задорожный (Хяагта) гэгшэд хэлэбэ. Марксистско-ленинскэ һуралсал ажалшадай эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхэ хэрэгтэ хэр зэргэ туһалнаб гэһэн асуудалаар, мүн кабинедүүдэй хүдэлмэри тухай партийна комитедүүдэй политическэ гэгээрэлэй кабинедүүдые даагшанар О. Г. Томилова (Бабушкин город), Г. Д. Чебунина (авиационно завод) гэгшэд хөөрэжэ үгэбэ.

Ажабайдалтай холбохо гээшэ политическэ, экономическа һуралсалай шухала талань мүн гэһэн асуудалаар партиин Бэшүүрэй райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша В. Д. Паньков үгэ хэлээ. Мүн Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай парткомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша К. А. Дубровский коммунис ажалай һургуулинуудай хүдэлмэри тухай хэлэһэн байна.

Манай корр.

ПРОФСОЮЗУУД ХООРОНДЫН АЙМАГАЙ СОВЕТ

КПСС-эй ЦК-гай, декабриин (1973 он) Пленумэй шиидхэбэри бэелүүлхын түлөө аймагай профсоюзай организациин дүүргэхэ зорилгонууд тухай асуудал Захааминай аймагай профсоюзай нэгэдэмэл конференци зүбшэн хэлсэбэ.

Энэ асуудалаар КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Н. Б. Михеев элидхэл хэжэ, 1973 оной дүнгүүдые согсолон харуулха зуураа, аймагай ажалшадай байгша ондо бэелүүлхэ зорилгонууд тухай дэлгэрэнгыгээр тогтоһон байна.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай профкомой түрүүлэгшэ А. Ф. Ваганов, Хамниин совхозой профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ Н. Х. Буянтуев, автотранспортна предприятиин шофёр Я. Д. Келлер, Захааминай хилээмэнэй заводой партийна эхин организациин секретарь К. В. Колосова, Закаменскын 3-дахи дунда һургуулиин директор В. П. Никиткова болон бусад хабаадалсажа, юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлдэ бэелүүлхээр хараалагдаһан зорилгонуудые хүсэндэнь хүргэхэ саналаа мэдүүлбэ.

Конференциин хүдэлмэридэ облпрофсоведэй президиумэй түрүүлэгшэ В. И. Титов хабаадалсаа.

Конференциин һунгаһан профсоюзууд хоорондын аймагай соведэй эмхидхэлэй пленум болоо. Тэндэ президиумэй состав бүридхэгдөө. Президиумэй түрүүлэгшээр Б. Б. Цыбиков һунгагдаба.

И. ГРИГОРЬЕВ,
КПСС-эй райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

„МАНАЙ БАЛМАСУ"

КОММУНИСТ тухай хөөрөөн

Суулга нютагай зон совхозойнгоо эрхим тугалшан Балмасу Содномовна Базарсадаевае «Манай Балмасу» гэжэ үнэн сэдьхэлһээ нэрлэжэ, хүндэлжэ, ажал хэрэгээрнь омогорхожо ябадаг юм. Үнгэрһэн намар тугалшан эхэнэртэ гүрэн түрын ехэ шагнал — Ажалай Улаан Тугай орденой барюулагдахада, нүхэдынь, түрэл гаралынь ехэ багагүй баярлаа, амаршалаа бэлэй.

«Манай Балмасу» бэрхэ даа. Олоной хэрэгэй түлөө унтан хэбтэнгүй ябадаг хүн гээшэ. Ажалайнь габьяа иимээр сэгнэгдэхэ ёһотой» гэжэ байжа тиихэдэ хүнүүд хөөрэлдэһэн байха. Олоной нюдэн хурса ха юм даа.

Суута тугалшантай дүтэ танилсаад байхадаа, тэрэнэй сэбэр һайхан сэдьхэлээрнь, ажалайнь баян дүршэлөөр, омог зоригоорнь баясангүй байхын аргагүй. Балмасу тугалшан—сомоной Соведэй депутат, совхозой партийна комитедэй гэшүүн, отделениингээ партбюрогой гэшүүн, фермынгээ партгрупорг. Эдэ уялгануудые тэрэ миил ёһын тэдыдэ зүүжэ ябадаг бэшэ, харин бүхы һанаа сэдьхэлээ, мэргэжэл шадабаряа, сүлөө сагаа тэрээндэ зорюулдаг байна бшуу.

Ажал дээрэнь орожо харая. Суулга тосхоной зүүн урда захада түглыдэг һаалиин фермэдэ тугалшанаар хүдэлжэ эхилһээрнь эгсэ хорин жэл үнгэрбэ. Һүүлэй гурбан жэлэй туршада тэрэ нялха тугалнуудые тэнжээдэг профилакторидо хүдэлнэ. Эхэһээ гараһан нойтон тугалнуудые тушаажа абаад, тэдэниие хорин хоногто харууһалаад, эдеэ уһандань оруулаад, бусад тугалшадта тушаадаг уялгатай.

Энэмнай гайтайхан ажал ааб даа. Тугалнууд ехэнхидээ энээхэн лэ үедөө муудажа, үхэл гарзада ородог ха юм. Олон малда элдэб ушар байдаг, һула муу тугалнуудшье түрэдэг. Тэдэ бүгэдые ами оруулжа, хүл дээрэнь гаргахын тула дүршэл шадабари, хүсэл зориг хэрэгтэй байһаниинь мэдээжэ.

Тиимэ юумэн Балмасуда бүрин бии. Профилактори соонь хододоо арюун сэбэр, бүхы юумэнь гуримтай байдаг. Ханада үлгөөтэй томо шкаф соо элдэб зүйлэй эм дом, тарилга хэхэ шприц, йод гэхэ мэтэ бүхыдөо бэлэдээтэй байха.

Нэгэтэ профилакторидонь ороходомни чугунка соо уһа бусалгаад, ногоон сай хэжэ байба. Һүүлээрнь үшөө дээрэнээ буурсагтай үрмэдэһэ (шаралжаа) хэжэрхибэ.

— Энэ юу хэжэ байнат,— гэжэ эжэлүүдгүй һурабаб.

— Тугалнуудтаа уулгадаг хүм даа, — гэбэ. — Хоёр хоноһон тугалда эхынь уурагтай энээниие холижо, хоёр үдэртэ уулгахада, гэдэһэнэй үбшэн хүрэдэггүй шэнги байдаг. Үдэртэ хахад-хахад литрээр гурба удаа уулгадагби.

Мэдэн гэхэдэ, тэрэ намартаа буурсагтай үрмэдэһэ хээгүүр суглуулаад, гэртээ хадагалдаг байшоо. Үдэр бүри ажалдаа ерэхэдээ, тэрэниие адхаар асардаг заншалтай.

Энээнэй һүүлээр дүрбэ хоноһон тугалдаа загаһанай тоһо уулгажа захална. Саашадаа минеральна тэжээл, модоной хөө, зөөлэн үбһэ, таряа талханай зүйл үгэдэг. Бүлеэн уһан ходо байдаг. Һулашаг тугалнуудта үбһэнэй шүүһэ уулгана. Мүн тиимэ үлбэр түрэһэн тугалые элдэб витаминаар, стрептомицин, пенициллинээр өөрөө таридаг байха юм. Арба хоноһон тугалда «Биовит-80» гэжэ бодосые сайн хахад халбагаар үдэртэ гурба дахин уулгадаг гуримтай.

— Эдэ бүгэдые хаанаһаа һуража абаа гээшэбта?

— Олон юумэ эжыһээн һуража абаһан хүм. Тиигээд хоёр жэлэй аймагай нииитын хүдөө ажахын университет дүүргээ һэм. Гадна совхозойнгоо зооветеринарна мэргэжэлтэдтэй нягта холбоотойгоор ажалладагби, — гээд, Балмасу Содномовна харюусаба.

Балмасугай эжы — Лэгбэрэй Содномова хори гаран жэлдэ түрэл нютагтаа һаалишанаар ажаллаһан байна. Тэрэ үедэ һаалишад нялха тугалаа өөһэдөө харууһалдаг байһан ааб даа. Тиимэһээ тэрэ мал харууһалдаг баян дүршэлөө басагандаа дамжуулһаниинь элитэ. Мүнөө эхэнь пенсидэ гараад, басаганайнгаа гэр газаахиие хараад байдаг, ажалданьшье һаналаа табилсадаг. Илангаяа басаганайнгаа суглаа хуралда ошоходо, һанаата болодог юм.

Балмасу ажалдаа угаа нарин нягтаар хандадаг гэжэ фермынь зон бүгэдөөрөө мэдэдэг. Нялха тугалнуудые саг соонь, заахашье таһалдуулангүйгөөр эдеэлүүлхэ хэрэгтэй гэжэ Балмасу өөрөө һайса мэдэдэг. Үдэртөө гурба дахин, тогтоогдомол болзортонь тугалнуудаа эдеэлүүлдэг, тэрэ бүрее сэбэр һолоомо нэмэжэ дэбдидэг гуримтай. Нялха тугалнуудайнгаа таһалгые неделидэ хоёр удаа сагаададаг, бэшэнэйхиниень һарадаа сэбэрлэдэг заншалтай. Эндэнь нялха тугалнууд табан ондоо таһалгада байлгагдана: түрүүшын таһалгада һая гараһан, нарай тугалнууд; хоёрдохидонь — бэеэр һулануудынь амяарлагдана; гурбадахидань — 5 хоног хүрэтэр, дүрбэдэхидэнь—табаһаа арбан үдэр болотор, табадахидань — арбан үдэрһөө үнгэрөөшэдынь байлгагдана.

Игэжэ нарин һайнаар эдеэлүүлэгдэдэг, харууһалагдадаг тугалнуудынь һайнаар түлжэдэг, үхэл гарзада ородоггүй. Һүүлэй гурбан жэлдэ Балмасу Содномовнагай гараар мянга гаран тугал тэнжээгдээ. Тинхэдээ тугалнуудай шэгнүүр сүүдхэдэ дунда зэргээр 850—874 граммаар нэмээгдэһэн байха юм.

Тингэжэ тэрэ аймагай чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө, суута тугалшанай хүндэлэлдэ аймагай түбтэ ажалай алдар туг нэгэнтэ бэшэ үргэгдэһэн байна.

Теэд Балмасу Содномовна гансахан өөрынгөө урдахи ажал хараад ябадаггүй, хамта хүдэлдэг нүхэдтөө туһалдаг, бии байгаа дутагдалнуудые усадхаха гэжэ оролдожо ябадаг заншалтай. Фермэдээ партийна бүлэгые даажа байдаг хадаа бүхы малшадай ажалаар һонирходог, илангаяа тугалшадтай нягта холбоотойгоор хүдэлдэг. Залуу, дүршэл багатай тугалшадта дүй дүршэлөө дамжуулдаг, үбшэлхэеэ һанаһан тугалнуудыень аргалалсадаг юм. Фермэдэ тэ-

жээл буйлуулха ... риин муу байхада, ... һайжарүулха, үнеэд... соонь үрэжүүлхэ, ... дай дунда һү ехээр ... мүрысөө үүсхэхэ ... асуудалнууд партгру... саг үргэлжын ... байдаг.

— Балмасу Содн... ёһотойл жэшээ ... коммунист гээшэ, — совхозой партком... тарь Артем Сте... Алексеев хөөрэбэ. — даашье нарин нягтаар... сэдьхэлээрээ хандадаг... мэ дээрээ ойлгуул... хүдэлмэри ябуулха, ... журам бэхижүүлхэ ... оролдодог. Энэ тэг... нэй дуталдакада, ... Балмасудаал хандада... лошонхой.

Коммунист туга... ажал ябуулга энэ... хизаарлагданагүй. Ар... ран жэлдэ Суулгын... моной Соведэй деп... һунгагдаад байхадаа, ... гойнгоо хүн зоной ... ажал хэрэг тухай ба... налаа табидаг байха ...

— Сомоной Соведэй ... тат. гүйсэдкомой ... Балмасу Базарсадаева ... бүхы хүдэлмэридэ ... урагшатайгаар, эдэ... гээр хабаададаг. — ... сомгүйсэдкомой ту... шэ Бальжир Батуев... рапнимбуев сэхэ ... Энэ тэрэ даабари ... саг соонь дүүргэдэг. ... комой заседани дээр... си болоходо һанал ... хэлэһэн лэ байдаг. ... тэндэ абтаһан шиид... нүүдые бэелүүлхэ ... тэрэ гараа хүргэлсэдэг ... шалтай. Округойнгоо ... нягта холбоотой, ... һунгагшадайнгаа ... үргэлжэ тоосожо байд... Залуу депутадуудта ... даг.

Тээсгэн округтонь ... ладаг малшан Ц. Цы... хүдэлжэ ябаһаар ху... хараад, малынь эзэгү... шоо. Энээн тухай ... эгээн түрүүн деп... дуулгаһан байна. Тии... дээ абаһаар лэ Ба... Содномовна совхозой ... бэрилэгшэдтэй хөөрэ... дары хэмжээ абаа ...

— Имэрхүү уша... гаражал байдаг даа, — ... жэ Балмасу Содном... намдууханаар хэлээд...

Хамтын хэрэг ура... зуураа ажалша бэс... эхэнэр гэр бүлэдөөшье ... лаа табижа, хүбүүн ... хоёроо һургажа, түрэ... суглааннһаа таһалдангү... жа үрдидэг байха юм. ... ехэ Мүнхэ-Жаргал ... ниинь 9-дэхи класста ...

Һүбэлгэн, һонор ... мунист эхэнэрэй һон... гүй юумэн үгы. «Пи... «Комсомольская ... республикын болон ... газетэнүүдые, мал ... талаар, мүн Советүү... дэлмэри тухай гарадаг... налнуудые өөрөө абад... лөө оложо уншадаг, ... телевизор хараха, аян... дуратай. Гурбан жэлэй... тээ Балмасу Содномовн... орон соогуураа аян... ерээ һэн.

Буряадай АССР... бьяата малшан ал... энэ эхэнэрэй үбсүүн... орден, медальнууд ... харагдаха. Мүн Хүнд... олон грамотанууд, ... мууд тэрэнэй ажал... бьяае домогложо үгэһ...

«Манай Балмасу» суулгаархин омогорхо... шье гээшэ даа.

Б. ГЫЛЫКО...
Мухар-Шэбэр.

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДТА

РСФСР:

ШЛАГҺАА МЕТАЛЛ АБТАНА

ЧЕЛЯБИНСК. Эндэхи металлургическа заводой мэргэжэлтэд орон доторoo түрүүлэн конверторнэ шлак доменно үйлэдбэридэ хэрэглэжэ эхилбэ. Игэжэ гурбан мянга шахуу тонно металл предприятида бусаагдаба. Юуб гэхэдэ, иимэ шлак соо металлай 15 процентнь үлэдэг гээшэ.

Тиин металлургическа түүхэй эдые хэрэглэлгэ һайжаруулагдаа, известняк, кокс гаргашалга доошолуулагдаа. Гадна, тэдэниие зөөхэ хэрэггүй болоно бшуу. Шлагай тонно бүхэниинь заводто түхэригэй алмалта үгэнэ. Энэ арга оршон тойронхие бог шоройһоо сэбэрлэдэг байха юм.

Энэ түрүү арга тус һалбариин предприятинуудта үргэнөөр хэрэглэгдэнэ гэжэ СССР-эй Хара металлургин министерствэдэ мэдээсэнэ. Кривой Рог, Енакиево ба Запорожидо тус арга хэрэглэгдэнэ. Конверторнэ шлагые үшөө үргэнөөр хэрэглэхэ хэмжээнүүд бэелүүлэгдэнэ. Шэнэ арга үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхын тула министерствын дурадхаһан зууршалгануудай тоодо ороно. Предприятинуудай ажал ябуулгые сэгнэхэдээ, мүнөө конверторнэ шлак хэрэглэлгэ хараада абтадаг болохо юм. Шлагай миин хаягдахаяа болиһон ушар оршон тойронхиие арюун сэбэр байлгаха талаар һалбариин хараалһан программын гол хубинь мүн.

ЭСТОНИ:

ШЭНЭ ТҮХЕЭРЭЛГЭ

ТАЛЛИН. Эстониин ССР-эй Наукануудай академиин кибернетикын институдай эрдэмтэд электронно-тоолон тодорхойлолгын машина программын үндэһөөр хүдэлгэхэ онсо шухаг түхеэрэлгэ зохёобо.

— Энэ түхеэрэлгын туһаламжаар электрын элшэ хүсэнэй бүлэг барилганууд мэтэ тон орёо түхеэрэлгын проект богони саг соо табижа болоно, — гэжэ институдай директор, техническэ эрдэмэй доктор Б. Тамм ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ. — Хорёод ондоо мэргэжэлтэй инженернүүдэй хэхэ барилга, хабсаралга ба элшэ хүсэнэй ажалые эндэ бүтээжэ болоно. ЭВМ энэ зорилгонуудые дүүргэхэһээ гадна, эгээл зүб, таарамжатай шиидхэбэри абадаг байна.

Промышленностиин ямаршье һалбарида, жэшээнь, металлургида, автомобиль бүтээлгэдэ зохихо технологи шэлэжэ абахада энэ хэрэглэгдэхэ байна. Металлай шанар, материалай сопротивлени, түхеэрэлгэ зохидоор тааруулан табиха гэхэ мэтые бултыень машина хараадаа абаха аргатай.

УКРАИНА:

НУГА САБШАЛАН ҺАЙЖАРУУЛАГДАНА

ЛЬВОВ. Энэ областиин Бусска районой Агуу Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ колхозой мелиораторнууд 130 гектар намаг газарые хатаажа дүүргэбэ. Эндэ олон жэлэй ногоон таригдаа. Нуга сабшалан һайжаруулагдаһан бэлшээрине үргэдхэхэ байна.

Урдань намаг надхатай, болдогтой энэ газарай гектар бүриһөө 5—7 центнер муу шанартай үбһэн абтадаг һэн. Мүнөө энэ газар ашаг үрэгүй хэбтэхэеэ болёо. Колхозой оньһожоруулагдамал отрядууд һайжаруулагдаһан нуга сабшалангаа хорёолжо эхилбэ. Механизаторнууд тэрэнээ үтэгжүүлжэ дүүргэбэ. Үтэгжүүлгэ энэ нуга сабшалангай гектар бүриһөө абтадаг ургасые 4,5—5 мянган тэжээлэй единицээр дээшэлүүлхэ байна. Иимэ ургасатай газарта бэлшээгдэлэн үнеэд холимог тэжээл эдингүй, сүүдхын турша соо 16—20 литр һү үгэнэ. Гэхэтэй хамта, энэ һүнэй өөрынь үнэ сэн эгээл хямда. Юуб гэхэдэ, һайжаруулагдаһан бэлшээриин үбһэн бусад тэжээлһээ хоёр-гурба дахин үнэгүй болоно бшуу.

Түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлдэ Львовщинодо олон жэлэй ногооной таригдаһан ашаг үрэ ехэтэй бэлшээринүүд 20 мянган гектараар үргэдхэгдэхэ, тиин 1975 ондо 100 мянган гектарта хүргэгдэхэ байна.

УЗБЕКИСТАН:

ХИВА — УРАН ГАРТАНАЙ ХОТО

ХИВА. (Хорезмскэ область). Эндэхи уран гартан хуушан мастерскойнууд соо модон, зэд дээрэ узбек угалзануудые һиилэн, уран гоё зүйлнүүдые бүтээдэг байһан. Харин тэдэ һаяар шэнэ фабрикын уужам һаруул цехүүдтэ нүүжэ орохонь.

Урда зүгтэ суурхаһан Хивын уран бүтээлэй ажахынуудта техническэ өөрын хубилалта боложо байна. Машинанууд эдэнэй ажал хүнгэдхэнэ, тиихэдэнь продукциня бүри уран гоё болгоно. Машинаар поднос, домбо хэгдэнэ. Арбан жэлэй саада тээ уран гартан энээн тухай ухаандаашье оруулдаггүй байһан ааб даа.

Үшөө нэгэ шэнэ фабрикада үндэр бүтээсэтэй түхеэрэлгэ тодхогдобо. Угалзалан оёгшодто энэ түхеэрэлгэ үгтөө. Байгша оной һүүл багаар ашаглалгада ороходо үшөө предприятинь гэхэдэ, уран һайханай керамика хэхэ предприяти болоно.

Хорезмскэ, Ташкентскэ областьнуудай мэдээжэ уран гартанда дүршэл абаһан залуу хүбүүд, басагад Хивын промышленна зоны эхн табиһан мүнөө үеын эдэ предприятинуудта хүдэлхэ байна.

(ТАСС-ай корр.).

ТОДОРХОЙЛХЫ ЖЭЛДЭ— ЭРШЭТЭ АЛХАМУУД

«Ригасельмаш» заводой хүдэлмэришэд болон ба хаагшад жэлэйнгээ даабариие декабриин до дүүргэхэ гэһэн шэнэ социалис уялгануудые ба. Тэдэнэр хүдэлмэриингөө бүтээсэ дээшэл... һэнэй ашаар түсэбһөө гадуур 300 мянган түх... гэй продукци бүтээн гаргаха, бүтээһэн про... циингаа 93 процентыень Гүрэнэй шанарай ... дэгтэ хүргэхэ гэһэн зорилго урдаа табинхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой бүтээһэн продукци... үтэгжүүлгэнүүдые тарялан дээрэ сасан тара... тэргэнүүд.

ТАСС-ай фотохрони...

АЗЕРБАЙДЖАН:

ХОЕР ДАХИН БАТА БЭХИ

БАКУ. Эндэхи электромашина бүтээлгын завод хүдөө ажахыда хэрэглэгдэхэ Гүрэнэй шанарай тэмдэгтэ хүртэһэн түрүүшын мотоорнуудые бүтээн гаргаба. Эдэнь энээнһээ урдынхи мотоорнуудһаа хоёр дахин удаан саг соо хэрэглэгдэхэ аргатай. Тэрэнэй хушалтань агаар, шииг нойтоной орохогүйгөөр хэгдэнхэй, орёоһон утаһануудынь хоорондоо найдамтайгаар һалгаагданхай.

Азербайджанай электротехническэ предприятинууд арбан табан ондоо түхеэрэлгэнүүдые ороной хүдөө районуудта эльгээхэ юм. Зайн галаар хүдэлдэг тэжээл бэлэдхэхэ автомат түхеэрэлгэнүүд, багахан электростанцинууд, трансформаторнууд, электрын элшэ хүсэ хубаарилха оньһон түхеэрэлгэнүүд эдэнэй тоодо ороно.

ЭДЭБХИ ҮҮСХЭЛЭЭР АЖАЛАА ШЭРЭЭХЭ

...һүүлшын жэлнүүдэй ... сельскэ, поселково, ...гай болон городской ...дүүдэй хүдэлмэрие ...аруулха талаар КПСС-... ЦК-гай бэелүүлһэн хэм...үүд мэдээжэ. Жэшээнь, ...Р-эй Верховно Соведэй ...3 оной сентябрь һарада ... «СССР-эй ажалшадай депутадуудай Соведүү... депутадуудай эрхэ ба ...» тухай Хуули Соведэй ажал хүдэлмэри һай...улха ба засаг түрын ...эн эрхэтэ орган байһан ...эй үүргэ улам хүгжөө... талаар ехэ удха шанар... байгаа.

...э хуулиин үндэһөөр ... республика дотор Со...дэй хүдэлмэри һайжа...лха хэмжээнүүд яһала ..., ехэ ажал бэелүүлэг...е юм. Жэшээнь, гүй...тэ комитедүүдтэ эрдэм... бэрхэ мэргэжэлтэд ... дэбжүүлэгдэнэ. Рес...мнай Министрнүү... Совет ажалшадай депу...дай Соведүүдэй мате...ьно-техническэ үндэһэ ... һайжаруулха талаар ... хэмжээ ябуулгануу... бэелүүлнэ.

1973 оной июниин 17-до ...һон һунгалтануудай ...ээр КПСС-эй обкомой ... дээрэ Соведүүдэй хү...эри тухай тусхай асуу... хэлсэгдэжэ, тодорхой ха... түсэбүүд абтаа һэн.

... шиидхэбэринүүдые ...үлэн ажалшадай депу...дай Соведүүд өөрынгөө ...мэрие һайжаруулжа, ...убликынгаа ажахын ба ... культурын хүгжэлтэдэ ...таяа горитойгоор оруул... болоо.

...рад зоной ажаһуудалай ...э хангалга, соёл куль... асуудалнууд Соведүү... гол шухала ажалынь ...һон байна. Соведүү... мүн ниитэ-эмхид...ынь ажал хүдэлмэри ... журамаа оложо, эрид ...араа. Сессинүүд саг ...о үнгэргэгдэдэг, тэдээн ...о ажабайдалай шухала ...удалнууд гүнзэгыгөөр ...лэн үзэгдэдэг болоо. ... үргэлжын комиссиин ...үд болон депутадууд ... хүдэлмэридэ эдэбхи...эр хабаадалсадаг байна. ...саһан 1973 ондо Соведүүдэй сессинүүд дээрэ хамта 1712 асуудал хэлсэгдэһэн ба 1399 саг үргэлжын комиссиин 1041 элидхэл шагнагдаһан юм. Прибайкалиин, Загарайн, Ярууның болон Сэлэнгын аймагуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүд һайн бэлэдхэлтэйгээр, олон депутадуудай хабаадалгатайгаар сессиео үнгэргэдэг. Нютагай Соведүүдэй харьяата газар дээрэ оршодог ажахынуудай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд ажал тухайгаа депутадуудай урда, сесси дээрэ тоосодог болонхой. Тиихэдэ үнгэрэгшэ жэлдэ сессинүүд дээрэ 137 депутат хэһэн ажал тухайгаа тоосоһон, элдэб олон шухала асуудалнуудые табиһан байха юм. Жэшээнь, 1973 ондо Кабанскын аймагай ажалшадай депутадудай «Соведэй сессинүүд дээрэ депутадуудай табиһан 29 асуудал хаража үзэгдөөд, тэдэнэйнь 20-ниинь бэелүүлэгдээ һэн. Прибайкалиин аймагай Зырянска ажалшадай депутадуудай Соведэй депутадууд З. Седунов, А. Красивых гэгшэд аймпотребсоюзай хүтэлбэрилэгшэдэй урда Зырянск тосхон дээрэ хоёрдохи магазин нээгыт гэһэн эрилтэ табижа, тэрэнь дүүргэгдээ бэлэй. Бэшүүрэй аймагай Соведэй депутадууд В. Казарбина, А. Дульская гэгшэдэй Дээдэ-Мангиртаһаа Хёлгын голой хүүргэ хүрэтэр харгын барилга түргэдхыт гэһэн эрилтээр баһал хэмжээн абтаһан юм. Дурдаха болоо һаа, иимэшүү жэшээнүүд олон ааб даа.

Соведүүдэй, тэдэнэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй ажалда саг үргэлжын комиссинууд ехэ туһа хүргэнэ. Соведүүдэй абаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые, предприятинуудай, эрхим зургаануудай болон организацинуудай ажал хүдэлмэри тэдэнэр шалгадаг ба һанамжа дурадхалнуудаа хэлэжэ, дутуу дундануудые усадхалсадаг байна. Энэ талаар Улаан-Үдын Октябрьска, Железнодорожно районуудай, Прибайкалиин, Бэшүүрэй аймагуудай Соведүүдэй саг үргэлжын комиссинууд ехэ дүршэлтэй болонхой.

Улаан-Үдын аймагай Хүйтэнэй болон Ехэ-Куналейн сельскэ Соведүүдэй хүдөө ажахын ба хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангалгын комиссинууд һайнаар хүдэлдэг гэжэ тэмдэглэмээр. Гадна нютагай олон Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд депутадуудайнгаа хүдэлмэридэ анхаралаа ехээр табидаг болонхой. 14-дэхи зарлалай һунгалтануудай һүүлээр бүхы аймагуудаар «Депутадай үдэрнүүд» үнгэргэгдэжэ, «Депутадай эрхэ ба уялга» тухай Хууляар депутадуудай дунда һуралсал үнгэргэгдөө һэн. Депутадууд ажал хүдэлмэри, саашанхи түсэбүүд тухайгаа хэлсээ, дүй дүршэлөө хубаалдаа бэлэй.

Соведүүдэй олонхи гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ депутатска таһагууд бии болгогдожо, тэрээн соонь депутадуудта хабаатай номууд, брошюранууд табигдахаһаа гадна, «Депутадай үдэр» «Саг үргэлжын комиссиин түсэб» гэхэ мэтын стенднүүд түхеэрэгдэнхэй.

Һүүлэй жэлнүүдтэ дүй дүршэлөөр баян депутадууд залуу депутадуудтаа ехэ туһалдаг болоо. Жэшээнь, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй токарь Б. Поздеев заводойнгоо залуу депутадуудта туһалха гэһэн үүсхэл тон түрүүн гаргаһан байгаа. Энэнь Буряадай АССР-эй Верховно Соведтэ ехэтэ һайшаагдажа, үргэн дэлисэ абаһан юм. Мүнөө 300-гаад депутат залуу нүхэдтөө туһалжа байна.

Депутатска бүлэгүүд болон постнууд промышленна предприятинууд, колхоз, совхозууд болон бригада, отделенинүүдтэ эмхидхэгдэнхэй. Республика соо 200 гаад депутатска бүлэгүүд, постнууд хүдэлжэ байдаг юм.

Энэ талаар Улаан-Үдын Октябрьска районой депутатска бүлэгүүд, постнууд ниитын ажалай ехэ дүй дүршэлтэй болоо. Эндэ городской, районно Соведүүдэй 274 депутадһаа бүридэһэн 10 бүлэг хүдэлнэ. Эдэ бүлэгүүд хоорондоо мүрысэдэг байна. 1973 оной дүрбэдэхи кварталай дүнгөөр нүхэр А. Турушевай эрхилдэг м...най комбинадай соёлой байшангай депутатска бүлэг түрүү һууринда гаража, районно Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаа һэн. Бэшүүрэй, Улаан-Үдын аймагуудай Соведүүдэй депутатска бүлэгүүд, постнууд баһал һайнаар хүдэлдэг.

Гэбэшье, зарим Соведүүдэй хүдэлмэридэ дутуу дунданууд дайралдаһан зандаа. Жэшээнь, Зэдын, Хяагтын аймагуудай Соведүүд сесси үнгэргэлгэдэ, тэрээн дээрэ зүбшэн хэлсэхэ асуудал табилгада анхаралаа һулаар хандуулна. Тус Соведүүдэй гүйсэдкомууд хүдөө ажахын, болон промышленна үйлэдбэрние саашадань хүгжөөхын тула хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудые бэдэрхэ талаар гүнзэгы шэнжэлэлгэ ябуулнагүй. Эмхидхэлэй асуудал гүйсэдком дээрэ үсөөн табигдадаг ба һунгагшадай захил мууса дүүргэгдэнэ. Зарим ушарнуудта сесси дээрэ уридшалан хэлсэгдээгүй асуудалнууд табигдадаг дээрэһээ тэдээндэ депутадууд болон саг үргэлжын комиссиин гэшүүд тон үсөөнөөр хабаадаха баатай болонод. Тиимэһээ сессинүүд ёһо тэдыгээр үнгэргэгдэдэг байна. Улаан-Үдын, Түнхэнэй аймагуудай Соведэй сессинүүд дээрэ ехэнхидээл уригдаһан зон үгэ хэлэдэг, харин депутадууд шагнаад лэ һуудаг. Харин Захааминай, Баргажанай аймагуудай сельскэ, сомоной, поселково Соведүүдэй сесси дээрэ нэгэ жэлэй турша соо оройдоол хоёр нэгэн депутат үгэ хэлэһэн байна.

Яруунын, Кабанскын, Хэжэнгын аймагуудай, Гусиноозёрскын, Закаменскын городской Соведүүдэй сессинүүдэй хүдэлмэридэ олон депутадууд заримдаа хабаадаһгүй үлэшэдэг байха юм. Зэдын Баргажанай, Баунтын болон Яруунын аймагуудай Соведүүдэй сесси дээрэ депутадууд һунгагшадайнгаа эрилтэ үсөөнөөр табидаг байна. Нютагай Соведүүдэй сесси дээрэ урдань абаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэгдэһэн тухайнь һанамжа эрилтэнүүдээр ямар хэмжээнэй абтаһан тухай депутадуудта дуулгадаггүй байха юм.

Үнгэрэгшэ 1973 ондо Баргажанай, Зэдын, Бэшүүрэй, Хэжэнгын аймагуудай гүйсэдхэхэ комитедүүд абтаһан шиидхэбэринүүд тухайгаа нэгэшье депутадтаа дуулгаагүй.

Баунтын, Хориин, Зэдын, Улаан-Үдын аймагуудта депутадуудай һуралсал, семинарнууд, депутадуудай үдэрнүүд гэхэ мэтэ мууса үнгэргэгдэнэ.

«Депутадай эрхэ ба уялга тухай» Хуулиин ёһоор депутат бүхэн һунгагшадайнгаа урда саг үргэлжэ тоосоогоо хэжэ байха уялгатай. Харин үнгэрэгшэ жэлдэ һунгалтын үнгэрһэнэй һүүлээр 142 депутат һунгагшадайнгаа урда тоосоогоо хээгүй. Зарим ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө депутадуудаа сессидэнь табидаггүй, Соведэй зүбшөөлгүйгөөр бага сэлинтэй ажалдашье оруулжархидаг ушарнууд дайралдана.

Саг үргэлжын комиссинуудшье сесси дээрээ мууса тоосонод, зарим гэшүүдынь хүдэлмэридөө хайша хэрэгээр хандадаг байна.

Соведүүдэй эрхэ, уялга болон удха шанарые улам шангадхажа, ажахын ба соёл культурын хүгжэлтэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахынь тула гүйсэдхэхэ бүхы комитедүүд ниитэ-эмхидхэлэйнгээ хүдэлмэрие һайжаруулха, ажалдаа шэнэ арга боломжонуудые бэдэрхэ ёһотой болонод.

Игэжэ гүрэн түрын захиргаанай дүүрэн эрхэтэ орган байһан Соведүүдэй арадай ажахын хүгжэлтэдэ тон эдэбхитэйгээр хабаадалсахыень манай Коммунис парти, совет гүрэн уряална гээшэ.

Г. ВОРОНИН,
БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй эмхидхэлэй таһагые даагша.

ХАНИ НҮХЭСЭЛЭЙ ЁҺО ЗАНШАЛААР

СССР-эй Верховно Соведэй VI сесси дээрэ баталагдан абтаһан арадай гэгээрэл тушаа хуули гаргадаг үндэһэн гурим тухай документ хадаа интернационализмын үзэл бодолоор нэбтэрэнхэй гэжэ мэдэнэбди. Хүүгэдэй саадһаа эхилээд, дээдэ һургуули хүрэтэр һуралсалай бүхы зургаануудай ажал ябуулга болбол патриот-интернационалистнуудые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ зорюулагданхай бшуу.

Хяагта хотын һургуулинуудта олон ондоо үндэһэ яһатанай үхибүүд һурадаг байна. Ахамад үетэнэй революционно, патриотическа болон интернациональна ёһо гуримай жэшээ дээрэ тэдэниие хүмүүжүүлхэ гээшэ эбтэй эетэй коллектив болгоходо туһалдаг.

Хяагта хотын үнгэрһэн түүхэдэ революционно алдар соёлын олон ушар олоор бэшээтэй. Багшанар тэрэнииень хүмүүжүүлгынгээ хүдэлмэридэ шадамараар хэрэглэдэг байна.

Һурагшад түрүүшын буряад революционер Цыремпил Ранжуровай намтарые һонирхон шудалдаг. Юуб гэхэдэ, суута революционер өөһэдынь нютагай хүн байгаа. Тиимэһээ Ранжуров тухай бэшэгдэһэн номуудые уншадаг, түрэлхидэйнь гү, али тэрэниие танихa байһан хүнүүдтэй уулзадаг.

Революционер - большевик ябажа, түрэл нютагтаа Совет засагай мандахын түлөө амияа үгэһэн Ц. Ранжуровай, В. Ждановай гэрэлтэ һайхан бодолой гүйсэд бэелһые мүнөөдэрэй үетэн нюдөөрөө харана ха юм.

Хяагта мүнөө соёл болбосоролой, гэгээрэлэй түб болоо. Тэндэхи ажалшадай олонхинь найман жэлэй гү, али дунда һургуули дүүргэнхэй. Тэндэхи һургуулинуудта жэл бүри найман класс дүүргэжэ гарадаг эдиршүүлэй 90-һээ дээшэ процент дунда эрдэм олохоёо һуралсалаа үргэлжэлүүлнэ. Хотын зоной дүрбэн хүн бүхэнэй нэгэниинь һурадаг гэжэ тоо бүридхэлэй зургаанууд мэдээсэдэг.

Һүүлэй гурбан жэлэй туршада Хяагтын 3 һургуули, пионернүүдэй байшан, хүүгэдэй спортивна һургуули шэнэ байшантай болоо. Бүхы хэшээлнүүд кабинетнэ гуримаар хэгдэнэ.

Хуушанай багшанар, арадай гэгээрэлэй отличник В. С. Шишов, А. Я. Дынник соёлой хубисхал ямар ехэ аша үрэтэй байгааб гэжэ тон һайнаар хөөрэжэ үгэхэл. Тэдэнэй хараһаар байтар ургаһан олон үеын хүнүүд мүнөө ажабайдалай алишье һалбарида һайнаар хүдэлжэ, засаг түрын аша оролдолгые харюулжа ябана. Летчик-космонавт, Советскэ Союзай Герой Н. Н. Рукавишников үхибүүн ябахадаа, Хяагтын дунда һургуулида һураһан юм. Тэрэ хадаа оролдосотой бэрхээр һурадаг, техникээр, спортоор угаа ехээр һонирходог байгаа юм гэжэ багшанарынь мүнөө дурсан хөөрэлдэдэг. Герой-космонавт һаяхан Хяагта хотодо айлшалжа, өөрынгөө һураһан һургуулида хүрэжэ, багшанартаяа, һурагшадтай уулзаа. Һургуулида һуража ябаһан үе сагаа тэрэ һайханаар дурсан һанадаг, тэрээн тухай өөрынгөө бэшэгүүд соо бэшэдэг.

«Пионерская правда» гэжэ газетын хуудаһанда Николай Николаевич Рукавишников игэжэ дурсан бэшэһэн юм: **«Хүүгэдэй техническэ һургуулида би хоёр жэлэй туршада һураа һэм. Энэ хадаа Байгалай саана оршодог Хяагта гэжэ городто байһан юм. Хүлөөрөө хүдэлгэдэг токарна гурбан станок бидэндэ бии һэн. Хүлэй машинаар оёһондол, педалиинь хүлөөрөө хүдэлгэхэш. Үшөө ямаршьеб, тон лэ өөдэгүйхэн станогууд байһан юм».** Анхандаа техникэдэ дүрэтэй болгоһон һургуулияа, багшаяа космонавт мүнөө дурсадаг. Тэрэ үедэ техническэ кружогые А. Е. Дынник хүтэлбэрилдэг байһан. Тэрэ хадаа пионернүүдэй байшанда 40 жэлдэ хүдэлнэ. Мүнөө пионернүүдэй байшанда хэрэгтэй юумэн хуу бии. Кружогой гэшүүдэй хэһэн зарим юумэнүүд ВДНХ-да харуулагдаа.

Летчик-космонавтын гайхамшагта намтар, тэрэнэй габьяа соло хадаа Хяагтын эдир эрхэтэдтэ жэшээ боложо байдаг. Тэндэхи 1-дэхи дунда һургуулида космонавтын булан бии болгогдонхой.

Эдир түүхэшэд мэдээжэ хүнүүд тухай баян материал суглуулaнхай. Анханда Хяагта хотодо байрлаһан, 5-дахи Кубанска дивизиие командалһан суута полководец К. К. Рокосовскиин дайшалхы зам тухай документнүүд бии. Монголой хубисхалай илахын түлөө тэмсэһэн Д. Ц. Очиров (Захаамин нютагай), Ж. Цыбиков (Зэдэ), Бадмын Гомбожав (Хяагта) болон бусад нүхэд тухай материалнууд олдонхой.

1973 ондо Буряадай республикын тогтоһоор 50 жэлэй ойе тэмдэглэн, Монголой Арадай Республикын зүгһөө Хяагта хото Сүхэ-Баатарай орденоор шагнагдаа. Харин РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум Хяагтын интернат һургуулида монгол арадай жанжан, МНРП-гэй үндэһэ һуури табигша Д. Сүхэ-Баатарай нэрые олгоо һэн.

1920—1921 онуудта Хяагтын Зэрэнтын гудамжада Цыренов Лубсанай гэртэ монгол арадай жанжан Сүхэ-Баатар хоргодожо байһан. Крупскаягай нэрэмжэтэ гудамжын 33-дахи гэр соо 1921 оной мартда Монголой Арадай хубисхалай партиин 1-дэхи съезд болоһон юм. Тэрэ гэрнүүд соо мүнөө дурасхаалта музейнүүд нээгдэнхэй.

Интернат һургуулида Хяагтын, мүн бусад аймагуудай малшадай болон хонишодой үхибүүд һурадаг. Тэндэ элдэб яһатанай түлөөлэгшэдэй үхибүүд бии.

Тус һургуулиин һурагшад Халхын-Голой геройнуудта бодхооһон хүшөөе шефтээ абанхай, МНР-эй Сэлэнгын аймагай Сүхэ-Баатар хотын пионернүүдтэй уулзадаг, бэшэлсэдэг.

Интернат һургуулида ахамад хүмүүжүүлэгшэ Е. Э. Базаровагай хүтэлбэри доро совет-монгол хани барисаанай таһалга эмхидхэгдэһэн байна. Тэрэ таһалга хадаа пионернүүдэй болон һурагшадай дунда үзэл сурталай талаар хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулдаг түб болодог.

Хяагта хотодо текстильщигүүд, эдеэ хоол бэлэдхэгшэд, автомобилистнүүд, барилгашад болон бусад мэргэжэлтэд ажаһуудаг. Гадна Хяагта болбол хүгжэнги хүдөө ажахытай, ургажа байһан промышленностьтай аймаг гээшэ.

Хизаар ороноо шэнжэлгын материалые хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ хэрэглэхэ гээшэ хүүгэдэй мэдэсые дээшэлүүлхэ талаар гүнзэгы ехэ удхатай.

Юрэдөө, хани нүхэсэлэй ёһо заншал хадаа хүмүүжүүлгын хүдэлмэрие ябуулха хэрэгтэ жэбэршэгүй һайхан зэбсэг гэжэ бидэ булта мэдэрхэ ёһотойбди.

Д. НОМТОЕВ,
Буряадай АССР-эй Гэгээрэлэй министерствын инспектор.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

УЛАМ ҺАЙЖАРНА

...жэнгэ тосхондо ...йман жэлэй интернат ...ургуули бии юм. Тэн...хамтадаа 280 үхи...үн һуралсана. Тэдэнэй ...нхинь холын мал...дай, мүн үншэн ...ибүүд юм. Тэдэнэй ...ралсалай, хүмүү...үлгын хүдэлмэри, ...н байра байдалынь ...жаруулхын тула тус ...ргуулиин багшанар ... оролдолго гаргажа ...йдаг болонхой.

...оёр жэлэй саада ... энэ һургуулиин ...гэдэ 50 үхибүүнэй ...тамжатай хамтын ...йра баригдажа, ашаг...лтада оруулагдаа һэн. ...гэжэ шабинар хам...н һайн байраар гүй...д хангагдаһан байна. ...мтын байра бүхэндэ ...«Изумруд» түхэлэй те...зорнүүд табигдажа, ...ургашад сулөөтэй сагаа ...н экранай дэргэдэ ...үнгэргэхэ аргатай бо...олой. Үхибүүд недели... гурба дахин кино ...дадаг байха юм. ...ургуулиин дэргэдэ ме...цинскэ пункт нээгдэн...

...Үхибүүдые эрдэм ...мдо һайнаар һургажа, ... орондоо үнэн сэ... хүмүүжүүлхын ...а багшанар, хүмүү...үлэгшэд ехэ орол...до гаргана. Һургуу...да хэдэн кружок хү...дэг. Тэдэнэй дунда... багша Б. С. Галса...вай хүтэлбэрилдэг ...атематикын, Е. Ман...ханов, Э. Шагаева ...гшэдэй ударидадаг ...рой кружогууд һай...ар хүдэлнэ гэжэ тэм...глэмээр.

...нэ һургуулида ин...рнациональна хани ...арисаанай клуб эмхид...гдээд, урагшатай ...йн ажал ябуулжа ...йдаг юм. Советскэ ...юзай ба Болгариин ...радай Республикын ...ни барисаанда зорюу...агдаһан үдэшэ һаяхан ...эрэ клубта боложо, ...онирхолтойгоор үнгэр...эн байна.

Интернат һургуулида ...үй дүршэлөөр баян бо...һон багшанар, хүмүү...үлэгшэд ажаллана.

Г. ГЭСЭГЖАПОВА.
Хэжэнгын аймаг.

ХҮДӨӨГЭЙ НЭГЭ ҺУРГУУЛИДА

Петропавловкын (Зэдын аймаг) политехническэ дунда һургуулида 1064 үхибүүн һурана. Эндэ 46 багша хүдэлдэг юм. Тус һургуули аймаг соогоо һуралсалай талаар түрүү һуури эзэлнэ. Түрүүшын хахад жэлэй успеваемость 98,5 процент болоһон байна.

Һургуулида дүй дүршэлтэй багшанар олон. Тэдэнэй дунда Буряадай АССР-эй, РСФСР-эй һургуулинуудай габьяата багша Александра Григорьевна Бураева, СССР-эй арадай гэгээрэлэй отличнигүүд Елена Тарасовна Няголова, Федосья Георгиевна Шангина, Татьяна Ивановна Комарь, Лидия Степановна Шатуева гэгшэд болоно.

Дунда һургуулиин һурагшадай үйлэдбэриин бригада жэлһээ жэлдэ участок дээрэһээн үндэр баян ургаса абана. Мүнөө наймадахи, юһэдэхи, арбадахи классай һурагшад Ленинэй, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудай һаалишадта, хонишодто амаралта бүхэндэ ошожо, туһа хүргэдэг.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ; 32 жэлдэ багшалжа байһан Буряадай АССР-эй, РСФСР-эй һургуулинуудай габьяата багша А. Г. Бураева ээлжээтэ хэшээлдээ, Петропавловкын политехническэ дунда һургуулиин байшан.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

ХИЛЫН СААНАҺАА
телефон·телеграф·радио

УЛАСХООРОНДЫН ЕХЭ УДХА ШАНАРТАЙ ХЭРЭГ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Л. И. Брежневэй Франциин Президент Ж. Помпидутай хэһэн хөөрэлдөөнүүд дэлхэйн хэблэлэй гадаадын политическэ темэнь болонхой. Тусхай корреспондентнүүдэйнгээ Пицундаһаа эльгээһэн статьянууд, репортажнуудые дэлхэйн элдэб оронуудай газетэнүүд тунхаглана, «Адлер» гэжэ аэропортдо болоһон уулзалгын зурагуудые эли газартаа толилно.

Советскэ Союз Францитай харилсаагаа һайжаруулхые оролдоно гэжэ Франциин «Насьон» газетэ бэшэнэ.

«СССР-эй, Франциин хоорондохи харилсаанай шухала хэрэг», «Эб найрамдалай аша туһада» гэһэн гаршагууд доро Болгариин газетэнүүд Пицундадахи уулзалганууд тухай мэдээсэнэ.

Гадаадын олон тоото журналистнууд Пицундада суглараа. Тиимэһээ совет-француз уулзалга уласхоорондын олониитын анхарал ехээр татана гэжэ Чехословакиин «Праце» бэшэнэ.

«Һүүлэй жэлнүүдтэ совет-француз харилсаанда туйлагдаһан амжалтанууд Европо түбидэ улам ехэ хубилалтануудые хэхэ бата найдамтай үндэһэ һуури табяа. Ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан тайбанаар зэргэ оршохо гол ёһонуудай бэелэлгэдэ һайнаар нүлөөлнэ», — гэжэ Монголой «Үнэн» газетэ тэмдэглээ.

Римэй «Унита», Англиин «Файнэшнл таймс» газетэнүүд КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин Франциин Президенттэй хэһэн хөөрэлдөөнүүд тухай үргэнөөр бэшэнэ.

«Советскэ Союзай, Франциин хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалганууд ходо ходо боложо, совет-француз харилсаанда шухала нүлөө үзүүлнэ» гэжэ ЮПИ гэдэг американ информационно агентство шэнжэлэл соогоо тэмдэглэнэ.

(ТАСС).

БЕЛГРАД

В. И. Ленинэй бэшэгүүдэй суглуулбари

ТАСС

«В. И. Ленинэй һүүлшын бэшэгүүд, статьянууд» гэһэн суглуулбари Югославида серб-хорват хэлэн дээрэ хэблэгдэн гараба. 1922 оной декабриин 23-һаа 1923 оной мартын 2 хүрэтэрхи үе соо бэшэгдэһэн бэшэгүүд, статьянууд, энэ үедэ хабаатай В. И. Ленинэй дүрэ зурагууд суглуулбарида орохо.

ПАРИЖ

Гол анхаралда

ТАСС

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй Франциин Президент Ж. Помпидутай хэһэн уулзалга Франциин бүхы газетэнүүдэй, радиогой, телевидениин анхарал татана. Радио ба телевизионно программануудай һүүлэй мэдээсэлнүүд Пицундадахи уулзалга тухай хөөрөөгөөр эхилнэ. Советскэ Союзай, Франциин хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалганууд бүхы асуудалнуудаар хоёр ороной хоорондын харилсаае саашадань хүгжөөхэ байха гэжэ хэблэл тэмдэглэнэ.

«Адлер» гэжэ аэродром дээрэ Л. И. Брежневэй Ж. Помпидутай уулзаһан тухай ехэ репортаж Франциин телевидени олон миллион хүнүүдтэ харуулаа. Элдэб асуудалнуудаар Франциин, Советскэ Союзай харилсаае хүгжөөлгэдэ эдэ хөөрэлдөөнүүд һайнаар нүлөөлхэ байха гэжэ Парижай «Франс-Суар» мэдээсэнэ.

ПРАГА

ХЭЛСЭЭНДЭ ГАР ТАБИГДАА

ТАСС

Атомна электростанцинуудай түхеэрэлгэнүүдые хамтааран бүтээхэ тухай СССР-эй, ЧССР-эй правительствануудай хоорондын хэлсээндэ эндэ гар табигдаа. Гадаадын экономическа харилсаа холбооной талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ С. А. Скачков, ЧССР-эй гадаадын худалдаа наймаанай министр А. Барчак документдэ гар табиһан байна. С. А. Скачков ЧССР-эй правительствын Түрүүлэгшын орлогшо В. Эгренбергертэй уулзаба.

БОНН

Протоколдо гар табигдаа

ТАСС

Германиин Демократическа Республикын, Германиин Федеративна Республикын саг үргэлжын түлөөлэлгэтэ эмхинүүдые бии болгохо тухай протоколдо эндэ гар табигдаа. ГДР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо К. Нир, ФРГ-гэй федеральна канцлерай албанай статс-секретарь Г. Гаус протоколдо гар табибад.

РАНГУН

Ой модон — Бирмын баялиг

ТАСС

Бирмын газар дайдын 57 процентнь ой модоор бүрхөөгдэнхэй. Энэ хадаа ороной гол баялигуудай нэгэниинь мүн. Бирмэ тик ба бусад түрэлэй модо гадаадада худалдадаг юм. Урдандаа ой модо хайра гамгүйгөөр отолбошье, һэргээлгын хүдэлмэри огто хэгдэдэггүй байгаа.

Бирмын Союз гэдэг социалис республикын правительство түрүүшын үдэрһөө хойшо ой модоной талмайе һэргээлгэдэ гол анхаралаа хандуулаа һэн. 1972—1973 онуудта орон дотор 7 миллионһоо үлүү тик модон һуулгагдаа. Һүүлэй табан жэлэй турша соо 25 миллион 800 мянган модон һуулгагдаһан байна. Үнэтэ бусадшье мододые һэргээхэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Энэ жэлдэ 400 га талмай дээрэ 2 миллион модо һөөг һуулгагдаха юм.

ТРИПОЛИ

Конференци нээгдээ

ТАСС

Араб оронуудай нефтиин министрнүүдэй конференци эндэ нээгдээ. Араб нефтиие Холбоото Штадуудта, Голландида эльгээхэ асуудал зүблэхэ зүйлдэнь оруулагдаа. Тель-Авивай ээзэрхэг түримхэй ябуулгануудые дэмжэһэнэйнь харюу болгон, нёдондо жэлэй октябрь һарын һүүл багта эдэ хоёр орондо нефть худалдалга хоригдоһон байгаа.

ВАШИНГТОН

Р. Никсон элидхэлээ конгресстэ эльгээбэ

ТАСС

1973 ондо буу зэбсэг хүряаха, зэбсэг хэрэгсэл бүтээлгые хинаха агентствын ажал ябуулга тухай жэл бүриин элидхэлые США-гай президент Р. Никсон конгресстэ эльгээбэ. Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээхэ хэрэг хинаха зорилгоор нёдондо жэл ехэ юумэн хэгдээ гэжэ элидхэл дотор хэлэгдэнэ.

Стратегическэ добтолхы зэбсэг хэрэгсэлнүүдые саашадань хороохын тула тэдэниие бүтээн гаргалга хизаарлаха тухай США-гай, СССР-эй хоорондын хөөрэлдөөн үргэлжэлүүлэгдэнэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев Президент Р. Никсонтэй нёдондо жэлэй июнь һарада Вашингтондо уулзажа, хөөрэлдөөнүүдые хэхэ үедэнь энэ асуудалаар горитой амжалта туйлагдаа һэн гээд элидхэл дотор тэмдэглэгдэнэ. «Стратегическэ добтолхы зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгаяа саашадань хизаарлаха тухай хөөрэлдөөнүүдэй гол ёһонууд» гэһэн документдэ эдэнэр гар табяа һэн.

Совет-американ зүбшэлэлгэ хангаха саг үргэлжын комисси стратегическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха тухай совет-американ түрүүшын хэлсээнэй зорилгонуудые бэелүүлхэ хүдэлмэреэ 1973 ондо эхилээ.

ДЕЛИ

Гуджарадтахи байдал

ТАСС

Һүүлэй үедэ Индиин Гуджарат штадта ниитын гурим эбдэхэ ушар дахинаа үргэдэжэ байна гэжэ Индиин Национальна конгресс гэдэг хүтэлбэрилхы партиин бүхэиндиин комитедэй генеральна секретарь Чандраджит Ядав эндэ үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ хэлэбэ. Тэрэ штадай захиргаанай түб Ахмадабад хотоһоо һаяхан бусажа ерээ. Тэндэхи байдалые шэнжэлэн хаража үзэхыень партиин хүтэлбэрилэгшэд тэрэниие эльгээһэн байгаа.

«Джана Сангх, «Раштрия сваямсевак Сангх» (РСС) гэжэ шажан мүргэлэй партинууд эдэ бүхы харата ябуулгануудые үүдхээ гэжэ этигээб гээд Чандраджит Ядав мэдүүлээ. Һаяхан болоһон һунгалтын үедэ булигдаһан дээрэһээ хуули гаргадаг суглаае тараахын тула эдэ хархис партинууд иимэ зорилго урдаа табиһан байна.

Гуджарат штадта президентын хүтэлбэрилгые бии болгохо хэрэгые Индиин түбэй парламентын хоёр палата һайшааба. Индиин дотоодын хэрэгүүдэй министр У. Ш. Дикшит парламент дээрэ үгэ хэлэхэдээ, штадтахи байдалые заһаруулхын тула правительство оролдохо гэжэ хэлээ.

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

- Табан хушуун малай маггаал.
- *Уран шүлэг.*
- **Шог ёгто долгин.**

ТОЛИ

ХАРАЛСАҺААР ДУРЛАҺАНАЙ ХОЙШОЛОН

Инаг дуран! Энэ үгэһөө, минии һанахада, удхатай, дэмбэрэлтэй гоё юумэн үгы. Бухы сэдьхэлһээ бэе бэедээ дурлалсажа, одоо «татаа һаа таһаршагүй, матаа һаа матаршагүй» гэр бүлэ болоһон хүнүүд энэ наһандаа үнэр баян, золтой жаргалтай ажаһуудаг шуу. Имма айлда ороходошье аятай байдаг. Бэе бэедээ мэээрхэлдэхэ, өөдэрхэлдэхэ гэжэ огто байхагүй, харин абаһаар лэ үгэ хүүрээ ойлголсоодхихо, налгай зохидоор хөөрэлдэхэ юм. Үхибүүдынишье тоомоо таһархагүй, түрэлхидэйнгөө хэлэһэн соо байдаг шуу. Иимэ айлда атаархахаар, нилээд олон юумэ шүүбэрилэн бодохоор байдаг.

Сэхыень хэлэхэдэ, зол жаргалтай, үнэр һайхан ажаһуулха гээшэ нэн түрүүн өөһэдһөөмнай дулдыдана ха юм. Зарим залуу хүнүүд энэниие һайса ойлгодоггүй, наһанайнгаа хани нүхэрые ямаршьегүй бэлээр олохо байһанаа һэнгэргүйхэнөөр мэдүүлдэг. Инаг дуранай удха шанарые, гол һудалые ойлгодоггүй хүнгэн сэдьхэлтэй хүнүүд тиигэжэ бодомжолно гээшэ. Үдэр сагай турша да гү, али ямаршьегүй бэлээр олоһон инаг дуранай хойшолон нилээд түбэгтэй, зоболонтой байхаа һанадаг.

Зүгөөр инаг дуранай. залуу айл бүлын гол зангилаае тиитэрэнь задалаадшье яахамнайб. Зарим айлнууд хэрүүлтэй, шууятай һуудагшье һаа, бидэнһээ жаргалтай бүлэ байхагүй гэхэ мэтээр хэлэдэг заншалтай. Харин би ажалайнгаа хэрэгээр элдэб янзын гэр бүлэтэй дайралдажа үзөөб. Тиимэһээ нэгэ һонирхолтой гэхэ гү. али бирагүйшэг ушар тухай хэлэхэ хүсэлэнтэйб. Энэ ушарһаа зарим залуу хүнүүд зүб тобшолол хэхэ бэзэ гэжэ найдагдана.

Инаг дуран! Одоол гоё һайхан, дэмбэрэлтэй үгэ гээшэ. Тиихэдэ Людмила басаган Александр гэжэ хүбүүндэ дурлахадаа, намһаа жаргалтай хүн энэ дэлхэйдэ үгы ёһотой гэжэ һанаа һэн. Хоюулаа залуу, сэбэр һайхан, шамбай солбон. Үшөө тиихэдэ ажал хүдэлмэрилөө урагшатай, магтаалтай. Наһанайнгаа хани нүхэрые олооб гэжэ үетэн нүхэдтөө хэлэхэдэнь, тэдэнь тэрэ дары һэйшаагаагүй, харин яаралтай шиидхэбэри хэһыень мэдүүлээ һэн. Теэд Людмила тэдэниие шагнахашье дурагүй, хүбиимни хэрэг иимэ гэжэ хэлээ бэлэй. Яахаб? Залуу наһан ходолоо урагшаа тэгүүлхэ. заримдаа эндүүрхэ ушартай болодог. Теэд энэ ушарта Людмила Александрые һайн мэдэхэгүй байшоо.

«Могойн эреэн газаагаа, хүнэй эреэн досоогоо» гэжэ хэр угһаа хэлсэдэг. Зүгөөр Александр ямар хүн байгааб? һайн хүн гү, али муу хүн гү? Тиихэдэ Александр Людмилые һайн мэдэхэгүй байгаа.

Людмила инаг дуратай хүбүүнтэеэ Улаан-Үдын сэсэрлиг соогуур сэнгэн амаржа, нэгэтэ оройшог һүни Овражная гэжэ гуламжада оршодог гэртэ ерэбэ. Гэрэй эзэн эхэнэр баярлахын ехээр баярлаба. Ушар юуб гэхэдэ, Людмила Александр хоёр бэе бэедээ аргагүй дуратай байһанаа, тиигээд айл бүлэ болохоо мэдүүлээ бшуу. Екатерина Петровна (фамилиень дурдаадшье лахамнайб) зээ басагаяа ондоо таһалгада оруулаад, «түргэн түүхэй, удаан даамгай юм шуу. Һайса бодожо үзөө бэзэш?» гэжэ сэдьхэлээ зобонги һануулба. Теэд басаганай һанал бодол «огторгойгоор дүүешэнхэй», энээн тухай бодомжолхо сүлөөгүй, «наһанайнгаа» нүхэрые инаглан хаража байгаа һэн.

Уданшьегүй түрын зугаа наяруулжа, айл бүлэ боложо амжаһан гэхэ. Александр «Запорожец» машина худалдажа абаба. Ингээд лэ ан бун, үнэр баян һуухаар саг ерээ бэлэй. Гэнтэ гэртээ һуухань һонингүйшэг болоод, залуу айлайхид аяншалха гэжэ шиидэбэ. Үгы, ябагаар бэшэ ааб даа. Өөрын машина байна ха юм. «Минии гэртэхиндэ ошожо ерэе» гэжэ Александр дурадхаба. Теэд Людмила хадамуудайнгаа хаана байдагые мэдэхэгүй байшоо. Тиигэбэшье хани нүхэрһөө һонирхожо һураагүй, хүнгэн машинадань һуугаад, баруулжаа зуралзаһан дардам харгыгаар шадал мэдүүлэн табилуулба.

Инаг дуран, аяншалга, үзэсхэлэнтэ гоё байгаали! Энээнһээ гоё юумэн одоо хаана байхаб даа. Людмила хаана ошолсоноб? Өөрөөшье һайн мэдэнэгүй. Ураал хадын саана гараха, Волго мүрэниие гаталха. Тиигээд лэ хадамуудтаа хүрэхэб гэжэ һанана.

Улаан-Үдэ—Тула! Аяар таба гаран мянган километр зай гаталхань тиимэшье хүнгэн бэшэ ха юм. Харгыда элдэбын ушар тохёолдожо болохо. Энээн тухай Людмила ухаалдин болоогүй. Дэмыл даа.

Нэгэ нютагта хонохо гэжэ оробо. Ямаршьегүй һайнаар аяншалжа, газар дайда хаража, хүнүүдтэй танилсажа ябаһанаа тэмдэглэхэ гэжэ шиидэбэ. Халаг, дэн лэ үнгэртэрөө тэмдэглэһэн байгаа. Үһан тулам болотороо архидаһан хоёр инагууд таһа хэрэлдээд таһарһан гэхэ. Бэе бэеэ һайса мэдэхэгүй байһаниинь эгээл эндэ элирээ һэн. Хойто үглөөнинь Людмила гансаараа харгыда гаража, «Волга» машинаар аяншалжа ябаһан хүнтэй танилсаад, баруулжаа шуумайһан юм. «Запорожец» машина хурдан гүйлдэлтэй «Волгые» яажа хүсэхэб даа.

Людмила Аверкова Александрһаа аяар хорин хоногоор урид Тула хото ерэжэ, хадамуудаа олжо орохон байгаа. Александр Матвеевэй түрэлхид бэриингээ ерэһэндэ хэлэшэгүй ехээр баярлажа, шадал зэргээрээ хүндэлбэ. ямбалба. Тииһээр Александр ерэжэ. Людмилын энэ гэртэ байха аргагүй болобо.

Абаһаар лэ дурлаһанай хойшолон иимэл өөдэгүй байгаа бэлэй. Теэд үбгэндөө намнуулһан басаган һөөргөө Улаан-Үдэеэ бусаагүй, «дүрбэн зүг, найман хизаар» шэглэн ябаа һэн.

Хаанаб? Ороной ямар зүгтэ ошөөд байнаб? Милициин хүдэлмэрилэгшэдэй тайлбарилхын аргагүй таабари болобо.

Ажабайдал тухай хүнгэхэнөөр бододог энэ басаган наһанайнгаа нүхэрые олоо һэн гү. али яагаа һэм? Юрэ бу мэдэе.

Харин харалсаһаар наһанайнгаа хэрэг шиидхэхэдэ, зарим ушарта туһагүй ха.

Наһанайнгаа хэрэгтэ хүнгэхэнөөр хандажа. яаруу түргэн шиидхэбэри хэхэдэ, гансашье өөртөө хохидол асарна бэшэ, харин ондоо хүнүүдые зобоолсоно бшуу.

Энээн тухай ходо бодомжолжо ябахада туһатайл байха!

Д. ЕГОДУРОВ.
Улаан-Үдын Советскэ районой милициин таһагай паспортна столой начальник.

А. ЖАМБАЛОН.

МОНГОЛ ОРОНДО ТҮРЭ[...] АЯНАЙ ШҮЛЭГҮҮДҺЭ[...]

БОГДО-УУЛЫН ХОРМОЙДО

Болор һиилүүрэй
шэнжэтэй
Богдо-Уулые харахада,
Үндэр тэнгэриин хүбөөдэ
Үүлэ манан дэнзэтэй,
Үлгэн дэлхэйн сээжэдэ
Үнэр баянай
дэмбэрэлтэй.
Элисэг зоной шүтэдэг
Үлзы нангин
Богдо-Уула...
Энэ уулын хормойдо,
Элдин тэнюун нютагта
Үлгы болоһон гуламта—
Энхэ мүнхэ
Улаан-Баатар.
Хуушан Монголые
Дуушан мэтээр
суурхажа,
Хүгжэн байһан
үйлэдбэреэрээ,
Хүгжэм болоһон
аялгаараа,
Хүхюун золтой
хүнүүдээрээ,
Хүлэр мүнгэн
ордонуудаараа
Богдо-Уулые доһолгон,
Бодоол һалбаржа урган.

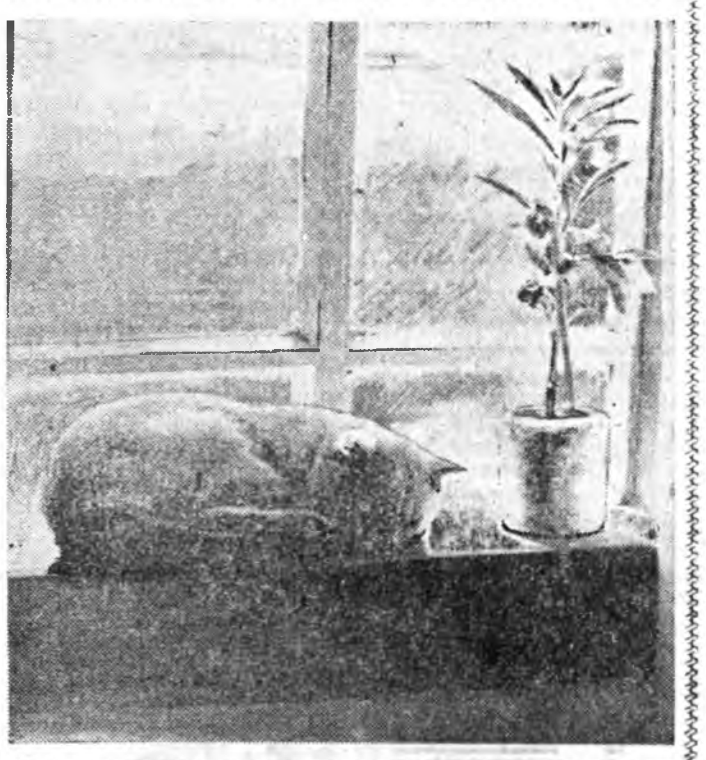
ТУЛА МҮРЭН

Хэнтэйн шулуун
хормойһоо
Хэтын замые һунгажа,
Орёо тойруу харгыгаар
Орхон нүхэртэй
уулзажа,
Сэлэнгэ танилдаа
зорихоор
Сэхэлжэ хойшоо яараһан
Түүхын гэршэ болоошо
Түргэн габшагай Тула.
Монгол һайхан ороной
Молор уужам дайдаһаа
Аха дүү нүхэд ёһоной
Амар мэндые үргэлэн,
Сэбэр тунгалаг уһаараа
Сэлэнгэ танилдаа
хүргэнэ,
Баян байгаалиин [...]
Байгал-баатарта
ба[...]
Улаан-Баатар хо[...]
Улаан-Үдэтэй уу[...]
Түрэл дүтэ нүхэд[...]
Таһаршагүйгөөр
хо[...]

ХАЛУУН ЗҮРХЭ[...] СОХИДО[...]

(Монгол дуу[...] аялгаа[...])

Халуун зүрхэнэй
со[...]
Халуун наранай [...]
Халуун наранай [...]
Хаба шадалай [...]
Хаба шадалай [...]
Хамтын хүсэнэй [...]
Хамтын хүсэнэй
ош[...]
Галтай дулаан у[...]
Галтай дулаан у[...]
Улад зоной нүхэ[...]
Улад зоной нүхэ[...]
Булад бэхи найра[...]
Булад бэхи
найра[...]
Булаг мэтэ арюу[...]
Булаг мэтэ арюу[...]
сэб[...]
Алас холын заяа[...]
Алас холын заяа[...]
Жаргалта һайхан
комм[...]
Жаргалта һайхан
комму[...]
Энхэ тайбаниие
ман[...]
Энэ дэлхэйн юры[...]
Халуун зүрхэнэй[...]
сохи[...]
Халуун наранай
эл[...]

Дулаахан наранда
игаажа,
Дууран һажаһан минсгэй
Гунигта бодол түрэнэ:
Гэрэй эзэн эхэнэрни
Хорхой шумуулһаа
һэргылэн,
Хоро шара сасахадань,
Олон тарган
хулганаанууд
Огто харагдахаяа
болишобол.
Дуулим талада гаража,
Дуран соогоо агнажа,
Араатаһаашье дортохогүй
Арьяатан болохо байна.

Д. НИМАЕВАЙ
фотоэтюд.

ТАБАН ХУШУУН МАЛАЙ МАГТААЛ

АДУУН ҺҮРЭГ

Баруунхан хүндыгөөр
Бараан бараан бэлшэдэг,
Хууман хоёр шэхэтэй,
Хонхон хоёр туруутай,
Хүтэл өөдэшье
Хүтэлхэдэ һайбар,
Унахада номхон,
Урилдахадашье хурдан,
Дүрбэлжэн ташаагаа
Дүүрэн жороолдог,
Дүрбэн туруунь
Ялалзан харагдадаг,
Түмэн һайн адуунайшни
Буян хэшэг дэлгэрхэнь
Болтогой!
Хатаржа хүрэхэгүй
бэлшээритэй,
Харбажа хүрэхэгүй
зэлэндээ[1])
Зуун унаганай
Зуузай ниилүүлжэ,
Мянган мянга,
Зуу, зуу мянга
Хүрэхэнь болтогой!

ҮХЭР ҺҮРЭГ

Урдахан хүндыгөөр
Улайран харлан
бэлшэдэг,
Ээрэхэдэ барагдахагүй,
Эбнлгэхэдэ дууһахагүй,
Субахадаа барагдахагүй,
Суглуулхада тарахагүй,
Ута богони эбэртэй,
Уянга һайхан дуутай
Ухаа улаан үхэрэйшни,
Хангай баян нютагтай,
Һүүл хөөбэр һайтай,
Һү шэмэ ехэтэй,
Хара эреэн һайнагайшни
Буян хэшэг
Дэлгэрхэнь болтогой!
Үелүүлжэ шааһан зэлые
Тугалаараа дүүргэжэ,
Бууралтагүй
Бум[2]) хүрэхэнь болтогой!

ТЭМЭЭН ҺҮРЭГ

Хойтохон хүндыгөөр
Харайжа бэлшэдэг,
Хонин шара нюдэтэй
Хонгор хуа зүһэтэй,
Шэрээ бүхэнтэй,
Шэрэм табгайтай,
Үндэр бүхэнтэй,
Үргэн табгайтай,
Даажа бодохонь таатай,
Далдаһаа харахань
һүртэй,
Гоо һайхан бэетэй,
Гушан һалаа зогдортой
Шэлдэг, шэрүүн атан[3]),
Шэрбэдэг дошхон
тайлаг[4]),
Тээхэгэр тарган энгин[5]),
Тэршээ хөөрхэн
торомойшни[6])
Буян хэшэг
Дэлгэрхэнь болтогой!
Тэрэ харагдаһан губиие
Тэмээгээрээ дүүргэжэ,
Тэлэжэ шааһан зэлые
Ботогоороо дүүргэжэ,
Түл тоогоороо
Түмэ хүрэхэнь болтогой!

ХОНИН ҺҮРЭГ

Зүүнхэн хүндыгөөр
Миралан бэлшэдэг
Төө эбэртэй,
Түхэреэн һүүлтэй,
Дарагар эбэртэй,
Далбагар шэхэтэй,
Хабтаг һүүлтэй,
Хабтагар уусатай,
Хун шэнги дуутай,
Дун шэнги зүһэтэй
Баян һүрэг хонинойшни
Буян хэшэг
Дэлгэрхэнь болтогой!
Хонхор хотогорые
Хонёороо дүүргэжэ,
Хоёр-гурбан гэрые
Хурьгаараа дүүргэжэ,
Һаадгүй сая сая
Хүрэхэнь болтогой!

ЯМААН ҺҮРЭГ

Губи хангайда
Эжэл нютагтай,
Хонин һүрэгтэй
Хододоо хамта
Холын холодо
бэлшээритэй
Абаһаар лэ дахуулха
аашатай,
Аялга һайхан дуутай,
Хадаар ябахадаа
эсэдэггүй,
Халтиржа унахые
мэдэдэггүй,
Һэргэн турьялха
шэмээтэй,
Һэлмэ дэрэгэр эбэртэй,
Сэсэг соохор зүһэтэй,
Сэбэр нарин хөөбэртэй,
Үнэтэ бүгэдые
шэнгээһэн
Үрэжэл һайнтай
ямаанайшни
Буян хэшэг
Дэлгэрхэнь болтогой!
Зэрэлгээтэ дайдые
Ямаагаараа дүүргэжэ,
Зэргэлүүлһэн хогные[7])
Эшэгээрээ дүүргэжэ,
Живаа живаа[8])
Хүрэхэнь болтогой!

Р. ЦЫБИКОВ монголһоо буряадшалба.

[1]). *Зэлэ—монголшууд хоёр һаднагай хоорондо дээһэ татажа уяад. тэндээ нарай мал уядаг юм. Мал олон байха бүреэ ута зэлэ хэрэгтэй болоно.*
[2]) *Бум—зуу мянга.*
[3]) *Атан—заһамал тэмээн.*
[4]) *Тайлаг — дүрбэн наһатай тэмээн.*
[5]) *Энгин—эмэ тэмээн.*
[6]) *Тором— хоёр наһатай тэмээн.*
[7]) *Хогно — хурьга, эшэгэдые уяха һэгэлдэргэтэй оосор.*
[8]) *Живаа—арбан миллион.*

Тайбан энхын һүлдэтэй
Тагтаа шубуунтай хүнүүд
Эртэ урда сагһаа
Энхэрэн нүхэсэһэн
түүхэтэй.
Сарюун һайһан
һайндэрөөр
Сагаан далитай гу[...]
Огторгойн дуулим[...]
та[...]
Омгорходог даа
хүн[...]

Ф. СОРОКИН[...]
фотоэ[...]

СОЁМБО

Монголой Арадай Республикын тугта соёмбо гэһэн тэмдэг бии. Үзэмжэтэ һайхан энэ тэмдэгэй ушар удхань иимэ юм.

Соёмбын дээдэ таладань наранай, һарын, галай гурбан дүлэнэй дүрсэнүүд зурагданхай. Наран һара хоёр эртэ урда сагһаа хойшо монгол угсаатанай һүлдэ тэмдэг бэлэй. Гал болбол гуламтадань ходо бадарха гэһэн удхатай. Галайнь гурбан дүлэн болбол үнгэрһэн саг, мүнөө үе, ерээдүй саг мандаха болтогой гэһэн. Соёмбо дээрэ турбалжан тэмдэг бии. Энэ хадаа урда сагай монголшуудай барижа ябаһан зэбсэгүүдэй. жада, һэлмын зураг болоно. Үзүүрынь доошоо хараһан ушарынь дайсаниие дараха, һүнөөхэ гэһэн удхатай.

Соёмбын тэг дундань хоёр загаһан, тэрэнэй дээрэ доронь эрмэгтэй шулуун. Энээнэй ушар хадаа хүн бүхэн ехэ багагүй улад зонойнгоо, гүрэн түрынгөө түлөө үнэн хүсэеэ үгэгты гэһэн удхатай. Загаһан болбол оройдоо нюдөө анидаггүй, һэргэг һонор амитан. Эндэ зурагдаһан хоёр загаһан эрэ эмэ дайсанһаа һэргылэн хамгаалха гэһэн удхатай.

Соёмбын хоёр таладань дүрбэлжэн тэмдэг бии. Энэ хадаа монгол хэрэмэй дүрсэ болоно. Монгол арад түмэн Эхэ оронойнгоо түлөө хүсэл һаналаа нэгэдэбэл, түмэр хэрэмһээ батабэхи болохо гэһэн ушартай.

1934 ондо Монголой Арадай Республикын гүрэн түрын һүлдэ тэмдэг болгон соёмбо баталагдаа бэлэй.

Ц. ЛАЙДАПОВ.

ХҮҮГЭДЭЙ ХӨӨРӨӨНҺӨӨ

1. Нойрһоо һаяхан һэриһэн хүбүүндээ эжынь иигэжэ хандана:

— Хүбүүхэмни, бодо даа, орой болотор унтаалши.

Хүбүүниинь эжыдээ иигэжэ харюусаба:

— Би унтаагүйб, харин абатайгаа хамта город ошолдоод ерээб.

Ушар юуб гэхэдэ, хүбүүниинь зүүдэлһэн байгаа.

2. Бороо орожо байгаа. Табатай хүбүүхэн эсэгэтэйгээ хаанаһаашьеб ерэбэ. Эжынь иигэжэ хандаба:

— Баһал үнөөхи шабар шабха соогуур ябаа гүш даа? Гуталшни норошонхой, хараха танаггүй муухай гээшэнь.

Тиихэдэ хүбүүхэн иигэжэ харюусаба:

— Би шабар соогуур ябаагүйлби. Харин абамни ходол шабар тээшэ буляалдаа.

Абань юундэ шабар тээшэ буляалдаа хаб? Энэнь һонирхолтой.

3. Нэгэтэйхэн басаган найматай хүбүүн хоёр нэгэтэ эсэгэтэйгээ хамта гэртээ байба ха.

Архи ууһан шаа һогтуу эсэгэ үлгы соо хэбтэһэн жаахан дүү басаган хоёройнгоо хоорондуур найматай хүбүүн гүйхэ зуураа иигэжэ хэлээ бэлэй:

— Аба, Туяанамнай һэришэхэл.

— Туяана, абамнай һэришэхэл.

4. Дүрбэ наһатай Балдан хүбүүхэн анха түрүүшынхеэ дүрэеэ абхуулаад, тэрэнээ хаража-хаража, ехэл гайхаһан янзатайгаар эхэ эсэгэ хоёрһоо иигэжэ һураһан гэхэ:

— Би иимэ гээшэ гүб?

Д. ЖАНЧИКОВАЙ суглуулбариһаа.
Хэжэнгэ.

ТААБАРИНУУД

Алаг эреэн дэгэлтэй,
Алтан урга шэрэнхэй,
Айл тойрон дэншэнхэй.
Шаазгай.

Алаг сар
Аргалай бутархай
даадаггүй.
Нюдэн.

Зээрдэ морин
Зэбэ шэнгеэр хиидээ,
Хара тохомоо
Хабтайтар гээгээ.
Талын түймэр.

Харуу хатан
Ханза һахиһаар
Хорин жэл болобо.
Суурга.

Зуун шара ямаад соо
Зуудаг хара тэхэ оробо.
Согууд, хабшаг.

Хадын модон хиир-хиир
гээ,
Халзан хурьган
маар-маар гээ.
Үлгы, үхибүүн.

Зундаа ургадаггүй
Зургаан сэсэг.
Сүг мүшэн.

Олдохогүй байһыень
Улаан малгайнь хоблоо.
Тибһэн.

Ч. НОРБОЕВОЙ суглуулбариһаа.

Самбу НОРЖИМАЕВ

ҺҮНИИН ТОНУУЛШАД

Басни

Фермые даагша
Федор Дабаинай
Һүнэй архи намнаһаар
Һүни болгоод,
Һаалинин үхэрэй байдаг
Һандархай далай хажууда ябатарнь:
— Бү хүдэлэ, зогсо! — гэһэн
Будүүн абяан гарашаба.
Дабайн сошоһондоо
Даб гэбэшье,
Хүлөө алдажа,
Хүнгэрэг дээгүүр мухаришаба
—Үтэр түргэн
Үмдэһэн хубсаһаяа тайл!

Эсэргүүсэхэ һэдэлгэ гаргаа һаа,
Эндэһээ холодонгүй хосорхош! —
гэлдэн,
Дабаиниие нюсэгэлөөд,
Дары арилшаба дээрмэшэд.

— Арад зон абарыт,
Амин голыемни таһалбал! — гэжэ
Һүрдэһэн Дабаин
Һүниин харанхыда һүхиржэл мэдэбэ.

Суглараһан зоя
Сухалдан байжа ганиралдаба:
— Хара муухай дээрмэшэд
Хаана хороод хэбтэнэ хаб?

Холо ошоогүй ёһотой, — гэлдэн,
Хорёо соогуур бэдэрхэдэнь,
Тугалтай Эреэгшэн дэгэлыень
хэдэрһэн,
Туранхай Малаагшан гуталыень
үмдэһэн,
Үргэдэг Харагшан
Үмдыень угланхай.
Һалхи барихагүй забһартай
Һархигар дал дороо
Һалганалдан байбад ха.

***

Һүниин дээрмэшэдэй баригдажа,
Һүрөөтэй зэмэдэ хүртөөшье һаань,
Үбэлэй тулажа ерэтэр
Үхэрэйнгөө байра дулаалаагүй
Дабаинда малайнь
Дахин доботолоошье һаа гайхалгүй.

С. А. КЛЕМАШОВОЙ зураг.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Залуушуулые үзэл сурталай талаар хүмүүжүүлгэ» — түрүү бэшэг. Хабарай тарилгада бэлэдхэлэй хэр ябажа байһан тухай материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: Буряадай АССР-эй [...]нистрнүүдэй Советтэ[...] машиные хэн жолоодо[...] В.Пешковэй статья. [...]эй Верховно Соведа[...]зидиумэй Указ.

Гурбадахи хууд[...] «Гол шэглэлээр» — [...] понденци. Хилын са[...] АПН-эй материалнуу[...]

Дүрбэдэхи хууд[...] Субботын хуудаһан.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10 — «Куклануудай магазин соо» — үхибүүдтэ зорюулагдаһан программа. 13.40 — 13.50 — Забһарлалга. 13.50 — Кара-Калпагай АССР-эй искусствын мастернуудай концерт. 14.30 — «Здоровье» — эрдэм дэлгэрүүлгын программа. 15.00 — «Хүхюу һэбшээ һалхин» — гэжэ концерт Ленинградһ[...] жуулагдаха (үнгэтэ). — СССР-эй арадуу[...]лэй III Спартакиада[...] гурна һолжоролго. С[...]на хатар. 2. Сана. 3. [...]ки. 16.50 — Ч. Д[...] «Хүшэр хүндэ саг» — [...]визионно зүжэг Лен[...]һаа дамжуулагдаха. 1[...] «Время» — мэдээсэл[...]грамма. 19.30 — 19.[...] Забһарлалга. 19.40 — [...]лет тухай» (үнгэтэ). 2[...] — «Тутанхамоной зүйлнүүд». 21.10 — К[...]норама. 22.40 — СС[...] арадай артист М. М[...]вай концерт Союзуу[...]шангай Колонно зал[...] дамжуулагдаха.

ХОЁРДОХИ ПРОГРА[...]

Улаан-Үдэ. 13.50 — [...] бүүдтэ «Мүшэхэн» гэһ[...]ноальманах. 14.50 — [...] ороноо хамгаалгын А[...]дайнай кинематогра[...] 16.00 — «Эгерын [...]нүүд» — уран һ[...] фильм (1-дэхи сери). [...] — Концерт.

Редакторай орло[...]
М. Н. НИМАЕВ[...]

Манай штатнабэш[...]респондент

Федор Цыдено[...]
ЦЫДЕНЖАПОВА[...]

хүндөөр үбшэлөөд, н[...] бараһантайнь дашар[...] дуулан, «Буряад ү[...] газетын коллекти[...] бүлынхидтэнь, түрэл[...]тэнь гүнзэгы шана[...] мэдүүлнэ.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-02559. Заказ № [...]